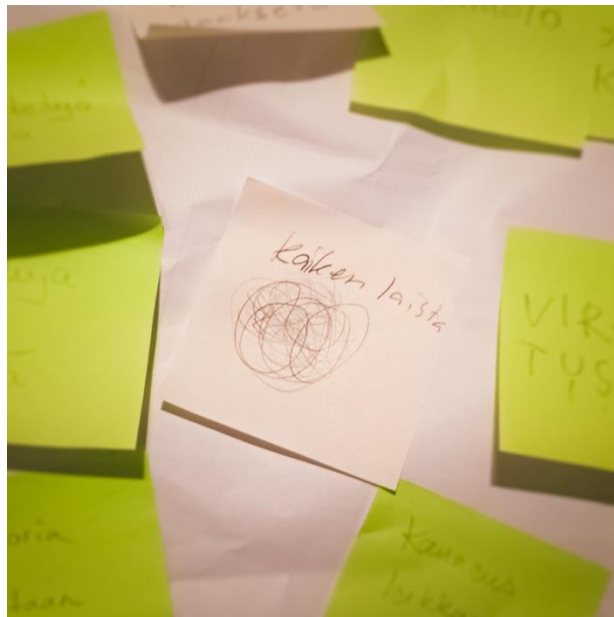

"Ei tällaista vaan pääse tekemään missään"

Teatterin harrastamisen ja opettamisen lähtökohtia

VILLE VEHMASAHO

TIIVISTELMÄ

PÄIVÄYS: 30.4.2024

TEKIJÄ Ville Vehmasaho	KOULUTUS- TAI MAISTERIOHJELMA Teatteriopettajan maisteriohjelma
KIRJALLISEN OSION / TUTKIELMAN NIMI "Ei tällaista vaan pääse tekemään missään" - Teatterin harrastamisen ja opettamisen lähtökohtia	KIRJALLISEN TYÖN SIVUMÄÄRÄ (SIS. LIITTEET) 77
TAITEELLISEN / TAITEELLIS-PEDAGOGISEN TYÖN NIMI Taiteellisen työn nimi tähän mahd. teostietoineen (tekijät, ensi-ilta, paikka). Täytä myös erillinen kuvailutietolomake (dvd-kansi). Taiteellinen osio on Teatterikorkeakoulun tuotantoa ☐ Taiteellinen osio ei ole Teatterikorkeakoulun tuotantoa (tekijänoikeuksista on sovittu) ☐ Taiteellisesta osiosta ei ole tallennetta ☐	
<p>Työni käsittelee yleisimpiä syitä teatterin harrastamiselle, sekä teatteriopettajan tehtävää harrastuksessa. Työ rakentuu pääosin omien kokemuksieni, ja lähdemateriaalin välisen keskustelun varaan. Olen löytänyt teatterin pariin vasta aikuisiällä, aluksi harrastajaksi, myöhemmin ammattilaiseksi. Tämä myöhäisherännäisyuteni mahdollistaa kohdallani teatterin pariin johtavien syiden reflektiivisen tarkastelun, sillä minun on itse täytynyt löytää teatteri, ja myös omatoimisesti sen pariin hakeutua.</p> <p>Työn toisessa luvussa avaan omia lähtökohtiani teatteriin harrastuksena ja ammattina. Kuvailen narratiivisella otteella omaa polkuani harrastajasta teatteripedagogiksi, jossa tuon näkyväksi oman taiteellispedagogisen ajatteluni ja sen rakentumisen. Alkupuolella avaan myös tämän työn kannalta oleellisia termejä ja käsitteitä.</p> <p>Kolmannessa luvussa pohjustan, Timo Sinivuoren väitöskirjan Teatteriharrastuksen merkitys (2002), avulla yleisimpiä harrastusmotiveja. Käytän väitöskirjassa esitettyä harrastusmotiiviluokitusta runkona, jonka kautta käsitelen omia, muiden teatterialan ammattilaisten, sekä harrastajien kokemuksia teatterin parissa toimimisesta. Aineistona käytän lähteistä keräämiäni, usein henkilökohtaisia kuvauksia teatterin parissa toimimisesta. Pääteoksena tässä toimii Pamela Tolan kirja Miksi näyttelen? (2007), joka sisältää teatterialan ammattilaisten kokemuksia, niin näyttelemisestä kuin yleisesti teatterin parissa toimimisesta. Harrastajien näkökulmina toimii pääosin Sinivuoren tutkimus, sekä osittain tämän työn rinnalla kulkeneen teatterikurssin osallistujilta kerätty kyselyaineisto. Käsitteilyn pyrkimyksenä on ollut saada kootuksi jäsenelty, aineiston ja oman ammattitaitoni kautta suodattunut näkökulma yleisimpiin harrastusmotiveihin.</p> <p>Neljännessä luvussa tarkastelen kaikkea aikaisempaa suhteessa käytäntöön. Luvussa avaan laajemmin kokemuksia opettamaltani teatterikurssilta. Nostan esiin omia huomioitani, joita olen saanut kurssilta, sekä tarkastelen kuinka tämän tutkielman aiheet ovat vaikuttaneet, tai olleet vaikuttamatta opetukseeni. Yhtenä äänenä nostan myös kurssin osallistujat heiltä, saadun aineiston avulla. Kurssilla suoritettulla, vapaaehtoisella ja nimettömällä kyselyllä, oli pyrkimys kartoittaa kurssille osallistujien lähtömotiiveja, kokemuksia ja ennakkotietoja. Käsitteelen vastauksia suhteuttaen niitä aiemmista kappaleista nousseisiin teemoihin, sekä käytän niitä myös apuna opetukseni reflektointiin.</p> <p>Viidennessä luvussa teen yhteenvedon, omasta mielestäni tämän työn merkittävimmistä huomioista suhteessa harrastusmotiveihin, sekä teatteriopettajan tehtävään harrastuksessa. Yhteenvedossa nostan yhdessä tehtävän, luovan toiminnan yhdeksi tärkeimmäksi syyksi teatterin harrastamiselle. Lopuksi totean myös teatteriovetusta tarvittavan harrastuksessa, jotta toiminta pysyy harrastajille mielekkäänä ja tavoitteellisena.</p>	
ASIASANAT Harrastaminen, opettaminen, ohjaaminen, motiivit, yhteistyö, dialogisuus	

SISÄLLYSLUETTELO

---

1. JOHDANTO	4
2. TEATTERI, TAIDE JA PEDAGOGIIKKA	7
2.1. Käsitteitä, näkemyksiä	7
2.2. Minä, motiivit ja teatteri	8
2.3. Taiteellispedagoginen polkuni - tähän mennessä	14

---

3. MIKSI TEATTERIA HARRASTETAAN? HARRASTUSMOTIIVIT	24
3.1. Harrastusmotiiviluokat ja aineisto	24
3.2. Onnistuminen ja itsensä ylittäminen	26
3.3. Oppiminen, esiintyminen ja taide	30
3.4. Hyväksyntä ja terapeutitset vaikutukset	34
3.5. Toiminta muiden kanssa, itsensä kehittäminen	37
3.6. Kuuluisuus?	41

---

4. TEATTERIKURSSI – TOINEN JALKA KÄYTÄNNÖSSÄ	43
4.1. Kokemuksia muuttuvan ryhmän opettamisesta	43
4.2. Vapaaehtoinen kysely ryhmäläisille	53
4.2.1. Vastaaajien aiemmat kokemukset	55
4.2.2. Odotukset, annit	57
4.2.3. Opettajan tehtävä kurssilaisten mukaan	60

---

5. YHTEENVETO	62
---------------	----

Lähteet

Litteet

1. JOHDANTO

Monella lienee muistoja aktiviteeteista, joihin on lapsena ja nuorena laitettu osallistumaan. Sellaisiin joihin vanhemmat ovat syystä tai toisesta päättäneet tutustuttaa. Minulla nämä muistot liittyvät hiihtämiseen ja pilkkimiseen, joista kumpaakaan en ole vuosikausiin edes kokeillut. Pilkillä palelsi, enkä pitänyt kalasta ruokana. Hiihtäessä otti henkeen, enkä ymmärtänyt miksi piti kiertää jotain loputonta latua. Kummassakaan ei ollut mielestäni mitään järkeä. Mikäli olisin päässyt tutustumaan kyseisiin aktiviteetteihin omaehtoisesti, omasta halustani, tarina voisi kenties olla toinen. Mutta mistä olisin omatoimisesti keksinyt lähteä hiihtämään tai pilkkimään? Peruskoulu pyrkii antamaan meille kokemuksia erilaisista urheilu- ja taidelajeista, jotka antavat meille jonkinlaisen suunnan mitä maailmalla on tarjota. Koulun ulkopuolella saamme kokemuksia niistä asioista, mitä lähiyhteisöllä on tarjottavissa, virikkeellisesti ja resursseiltaan. Tästä harrastehorisontista meille siivilöityy jotain mielekästä puuhaa vapaa-ajallemme. Monelle kaverilleni se oli moottoriajoneuvojen kanssa touhuilu, minua kiinnosti tietokoneet. Joillekin jossain muualla, tuo puuha oli teatterin harrastaminen.

Suomessa teatterin harrastaminen on suosittua. Sitä harrastetaan hyvin erilaisista taustoista ja kohti erilaisia päämääriä: Jotkut tekevät sitä ammattiin pyrkien, toiset yhtä intohimoisesti, mutta harrastuksena pitäen. Toiset taas pitävät sen parissa puuhastelusta muun elämän ohella. Teatteriharrastus on monesti aikaa vievä harrastus, ja vaatii pitkäaikaista sitoutumista esityksen valmistamiseen. Silti moni tulee harrastaneeksi teatteria ainakin jossain vaiheessa elämäänsä. Osa tutustuu teatteriin lapsena saadun mahdollisuuden myötä, ja osalla, kuten minulla, harrastuksen aloittaminen tapahtuu myöhemmällä iällä. Tämä harrastamisen kirjo on minusta kiinnostava. Teatteritoiminta houkuttaa monia, ja tässä opinnäytteessä pyrin kartoittamaan niitä puolia, jotka yleisesti teatterissa resonoi ihmisissä ja saavat heidät lähtemään, sekä mahdollisesti myös pysymään sen parissa. Lähestyn näitä lähtemiseen vaikuttavia syitä ja motiiveja ammatillisesta näkökulmasta, sillä tässä työssä myös pohdin teatteriopettajan roolia harrastuksen mahdollistajana. Työni siis käsittelee yleisimpiä syitä teatterin harrastamiselle, sekä teatteriopettajan tehtävää harrastuksessa.

Teatteritoimintaa järjestetään monessa muodossaan lähes kaikkialla muualla Suomessa paitsi peruskoulun opetussuunnitelmassa. Tämä tarkoittaa sitä, että monelle teatteri on rakas harrastus, siten pääosin vapaaehtoista toimintaa. Monissa harrastuskonteksteissa toiminta on omaehtoista, tai ohjaajavetoista. Harrastekentän pedagoginen kompetenssi on kuitenkin erittäin kirjavaa, ja tästä syystä on aiheellista pohtia teatteriopettajan tehtävää harrastuksessa. Harrastaminen tapahtuu usein esityksen ehdoilla, jolloin toiminta on esityskeskeistä. Tämä tarkoittaa harrastajien taitojen karttuvan sen ehdoilla, minkälaisiin esityksiin he ottavat osaa, ja millaisia rooleja he pääsevät työstämään. Mielestäni hyvään pedagogiaan kuuluu ihmisläheinen opetuksen järjestäminen. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että mielestäni on riittävästi nähty gurumentaliteettiin pohjautuvaa opetusta, jossa “ei kipua ei tuloksia”-tyylinen opetustyyli rikkoo enemmän kuin mitä se rakentaa. Sen sijaan että opettaja ehdottomasti määräisi mitä, ja miten kunkin tulisi oppia, opetuksen tulisi rakentua opiskelijoiden lähtökohdat huomioiden. Koen että on tärkeä pyrkiä sovittamaan opiskelun tavat, käytännöt, ja sisällöt sellaiseen muotoon, että jokainen pystyisi siitä oppimaan juuri niin paljon kuin siitä on hänen mahdollista oppia. Harrastusmotiivien ja syiden pohtiminen on tässä tutkielmassa pyrkimys katsauksen saamiseksi siitä, mitä yleisesti teatteriharrastuksen tulisi kokijalleen antaa ja sisältää, jotta se olisi mielekästä. Harrastamisen syihin perehtyminen mahdollistaa myös opettajan yksilökohtaisen, ja yksilökeskeisen toiminnan järjestämisen.

Tämä tutkielma rakentuu pääosin omien kokemuksieni, ja lähdemateriaalin välisen keskustelun varaan. Olen löytänyt teatterin pariin vasta aikuisiällä, aluksi harrastajaksi, myöhemmin ammattilaiseksi. Tämä myöhäisherännäisyyteni mahdollistaa kohdallani teatterin pariin johtavien syiden reflektiivisen tarkastelun, sillä minun on pitänyt itse löytää teatteri, ja omatoimisesti sen pariin myös hakeutua. Toisessa luvussa pohjustan pääosin kasvatustieteiden lähteiden avulla, omat lähtökohdani teatteriin harrastuksena ja ammattina. Kuvailen narratiivisella otteella omaa polkuani harrastajasta teatteripedagogiksi, jossa tuon näkyväksi oman taiteellispedagogisen ajatteluni ja sen rakentumisen. Samassa luvussa avaan tämän työn kannalta oleellisimpia termejä ja käsitteitä.

Kolmannessa luvussa pohjustan, Timo Sinivuoren väitöskirjan Teatteriharrastuksen merkitys (2002), avulla yleisimpiä harrastusmotiiveja. Käytän väitöskirjassa esitettyä harrastusmotiiviluokitusta runkona, jonka kautta käsitteelen omia, muiden teatterialan

ammattilaisten, sekä harrastajien kokemuksia teatterin parissa toimimisesta. Aineistona käytän lähteistä keräämiäni, usein henkilökohtaisia kuvauksia teatterin parissa toimimisesta. Pääteoksena tässä toimii Pamela Tolan kirja Miksi näyttelen? (2007), joka sisältää teatterialan ammattilaisten kokemuksia, niin näyttelemisestä kuin yleisesti teatterin parissa toimimisesta. Harrastajien näkökulmina toimii pääosin Sinivuoren tutkimus, sekä osittain tämän työn rinnalla kulkeneen teatterikurssin osallistujilta kerätty kyselyaineisto. Käsittelyn pyrkimyksenä on ollut saada kootuksi jäsennelty, aineiston ja oman ammattitaitoni kautta suodattunut näkökulma yleisimpiin harrastusmotiiveihin.

Neljännessä luvussa tarkastelen kaikkea aikaisempaa suhteessa käytäntöön. Luvussa avaan laajemmin kokemuksia opettamaltani teatterikurssilta. Nostan esiin omia huomioitani, joita olen saanut kurssilta, sekä tarkastelen kuinka tämän tutkielman aiheet ovat vaikuttaneet tai olleet vaikuttamatta opetukseeni. Yhtenä äänenä nostan myös kurssin osallistujilta saatuja näkökulmia. Kurssilla suoritettulla, vapaaehtoisella ja nimettömällä kyselyllä, oli pyrkimys kartoittaa kurssille osallistujien lähtömotiiveja, kokemuksia ja ennakkotietoja. Käsittelen vastauksia suhteuttaen niitä aiemmista kappaleista nousseisiin teemoihin, sekä käytän niitä myös apuna opetukseni reflektointiin.

Viidennessä luvussa teen yhteenvedon, omasta mielestäni tämän työn merkittävimmistä huomioista suhteessa harrastusmotiiveihin, sekä teatteriopettajan tehtävästä harrastuksessa.

2. TEATTERI, TAIDE JA PEDAGOGIIKKA

Olen pyrkinyt kirjoittamaan opinnäytetyöni hyvin suorasanaiseksi ja avoimeksi. Tavoitteenani on ollut kuvata ajatuksiani rehellisesti suhteessa käsiteltäviin aiheisiin. Tässä kappaleessa avaan joitakin käsitteitä. Tämä saattaa auttaa joidenkin osioiden ymmärrettävyyttä. Alustan siinä myös työn kannalta olennaisia omia näkemyksiäni, joita en ole muun tekstin sekaan nähnyt käytännölliseksi laittaa. Seuraavissa kappaleissa pureudun narratiivisen kuljetuksen avulla omaan teatterin harrastamiseen johtaviin syihin, sekä pohdin omaa taiteellispedagogisen ammatti-identiteetin rakentumista. Nämä antavat minusta henkilökuvan, tiedon millaisten linssien läpi tarkastelen käsiteltävää aihetta.

2.1. Käsitteitä, näkemyksiä

Teatterilla on sanana monia eri merkityksiä. Kun puhun toiminnallisessa kontekstissa “teatterista”, tarkoitan kaikkea teatteritoiminnaksi mielletävää toimintaa, “teatteri” sana toimii verbinä. Saatan käyttää teatteria yleistävänä terminä toiminnan kuvaamiseksi, esimerkiksi näyttölemisen sijaan, vaikka näyttöleminen onkin monesti teatteritoiminnan keskiössä. En koe kuitenkaan mielekkääksi rajata teatterissa toimimista pelkäksi näyttelijänä toimimiseen, koska se mielestäni antaa vääränlaisen kuvan harrastetoiminnassa tapahtuvasta teatterin tekemisestä, jossa harrastajien toimenkuvat saattavat vaihdella laajasti. Termin valinta on mielestäni tärkeä, sillä teatterin harrastaminen monesti mielletään nimenomaan näyttölemiseksi, teatteriharrastuksen kuitenkin sisältäessä monia muitakin mahdollisia toimia ja tehtäviä.

Teatterin harrastaminen voidaan ymmärtää monella tavalla. Teatteria voi käydä katsomassa tai kokemassa. Sitä voi tehdä osallistumalla näytelmän tekoon, tai harjoittamalla siihen kuuluvia taitoja. Teatterin harrastamista voi olla: näyttöleminen, näyttölemisen taitojen kartuttaminen, esityksen valmistaminen, leikkiminen, improvisaatio, ohjaaminen, musisointi, kirjoittaminen, pukujen valmistaminen, lippukassana toimiminen, kuiskaaminen, osallistuminen, katsominen, kokeminen, tanssiminen, kaikki teatteriesityksen tuottamiseen liittyvät asiat.

Tässä työssä rajaon teatteriharrastuksen käsitteen, ensisijaisesti niihin osa-alueisiin, jotka ovat todennäköisimmin liitoksissa teatteriopettajan toimenkuvaan, vastuualueisiin,

tai vaikutusympäristöön. Tämä myös siitä syystä, että tässä opinnäytteessä käsittelemäni aineisto sisältää lähinnä näyttelemisestä, ja esiintymisen valmistamisesta kertovaa materiaalia. Tästä syystä esimerkiksi esitysten tuotantoon ja katsomiseen liittyvät näkökulmat on pääosin rajattu pois.

Puhun tässä työssä paljon harrastamisesta ja harrastajista. Tämä ei rajaa ammattiin pyrkiviä tai ammatissa toimivia pois, sillä koen että moni ammatissa toimiva on aloittanut harrastajana. Tarkoitus on nimenomaisesti pyrkiä tutkimaan kaikkia niitä, jotka hakeutuvat teatteriharrastuksen pariin, oli harrastuksen aloittamisen lopputulema mikä tahansa. Sen sijaan käsittelen ammattilaisia myös yhtenä harrastajien joukkona ja äänenä. Ammattilaisten kokemuksista on myös kirjoitettu paljon, siitäkään syystä en koe, että tässä tutkielmassa minun tulisi sivuuttaa heidän näkemyksiään. Tässä tutkielmassa käytän ammattilaisten kokemuksia harrastuksen pariin hakeutumisen syistä, sekä heidän näkökulmiaan siitä mitä teatteri heille antaa ja merkitsee. Voisin jopa nähdä ammattilaisilta saatujen huomioiden olevan erittäin paljastavia, sillä heidät voisi nähdä myös teatterille elämänsä antaneina harrastajina. Pyrin kuitenkin tarpeen mukaan erottamaan ammattilaisten näkemykset harrastajista, sillä on varmasti syitä, joiden vuoksi kaikki eivät edes hakeudu ammattiin.

2.2. Minä, motiivit ja teatteri

Miksi teen mitä teen? Koen olleeni lapsena leikeissäni luova, kuten moni lapsi on. Olin monessa tilanteessa melko arka, auktoriteetteja kammoava herkkä lapsi, mutta leikkien maailmassa olin peloton toiminnan suunnan ehdottaja. Aivoni olivat usein äärillään ajatuksia siitä, mitä se leikin maailma pitää sisällään, ja mitä siellä voisi tapahtua. Koen olleeni usein leikin vetäjä ja maailman luoja. Leikkiminen ei kuitenkaan olisi ollut yhtä mielekästä, jos olisi itse täytynyt kaikki mielikuvitusmaailman sisältö keksiä. Onneksi ympärilläni oli muita innokkaita leikkijöitä, joiden valtaisa mielikuvitus ruokki omaa nälkää. Mikäli yhteistoiminnassa jokin ei mennyt niin kuin itse sen etukäteen kuvittelin, silloin täytyi löytää reitti toisen ajatuksien ymmärtämiseksi. Selvittää kuinka sen toisen ajatus leikin kulusta sopii omaani. Esimerkkinä tilanne, jossa leikitään poliisia ja rosvoa, joka kääntyy yhtäkkiä päällelleen, kun joku keksii kaikkien hahmojen jotenkin päätyvän avaruuteen tai merenpohjaan. Minulla oli noissa tilanteissa, ja on ehkä yhä, lähes pakonomainen tarve keksiä selitykset tapahtumille. Nämä tilanteet vaativat usein

valtavaa mentaalista akrobatiaa, mutta muistan aina nauttineeni tällaisista tarinnallisten ratkaisujen etsinnästä.

Murrosiän tultua leikit muuntuivat ja kuihtuivat, kuten lapsuuden jälkeen yleisesti valitettavasti käy. Tuli suunnata ajatuksia siihen mitä elämässä tulee oikeasti työkseen tekemään. Leikillisyyden logiikat muuntuivat haaveeksi päästä tietokonepelien tekijäksi. Haave eli varhaismurrosiässä pitkään, mutta siihen kiinnittyi monia hidasteita. Yksi niistä oli suuri oppimiskynnys. Kirjastosta lainaamani ohjelmointiopukset olivat vaikeita ja kuivia, eikä internetiin ollut pääsyä muuten kuin koulun kautta. Olisin tarvinnut ohjelmoinnissa enemmän onnistumisen kokemuksia, jotta olisin siinä merkittävästi edistynyt. Kokemus jäi kaivelemaan.

Jonkinlaisia kokemuksia onnistumisesta sain kuitenkin myöhemmin harrastuksekseni tekemien videoprojektien myötä. En kuitenkaan oikein osannut mieltää sitä miksikään luovan työskentelyn siemeneksi, vaan ne olivat muka "vain kokeiluja", jotain mihin ei uskaltanut varsinaisesti sitoutua, tai allekirjoittaa, koska joku jossain paremmilla lähtökohdilla tekee jotain paljon parempaa ja paremmin. Koin että en oikeasti tiennyt mitä tein, kaikki oli sattunut vahingossa, että vain toistin lukuisista elokuvistani oppineita kliseitä. Vaikka olin itse ylpeä tekeleistäni. Siitä kuinka en tiennyt mitään esimerkiksi dramaturgiasta, mutta olin silti intuitiivisesti tehnyt tarinaksi ymmärrettävän kokonaisuuden. Olin itsekseni selvästi jotain oppinut elokuvauksen perusasioista, silti ajattelin, ettei näiden taitojen kartuttaminen johda mihinkään. Koin sen ainoastaan nuoruuden puuhasteluna. Halu olisi ollut tekemään elokuvia, tai tekemään pelejä, mutta uskoa itsen puuttui. Pienessä keskisuomalaisessa kylässä kasvaen, koko muu maailma tuntui kaukaiselta ja vaikealta saavuttaa.

Lukion jälkeen lähdin opiskelemaan tieto- ja ohjelmistotekniikkaa, ja jonkun ajan kuluttua aloin kyseenalaistamaan valintaani. Alkoi tuntua siltä, että en jaksaisi viettää koko elämäni tietokoneen ääressä. Kulutin vapaa-aikaani sen ääressä jo aivan liikaa. En ole koskaan ollut, lapsuuden leikkikokemuksia lukuun ottamatta, mikään sosiaalisten taitojen mestari. Pelkäsin että tietotekninen ympäristö tekisi niiden taitojen kehittämisen ja kehittymisen vaikeaksi. Aloin kokea painetta siitä, että olen huomaamaton ja epäkiinnostava. Asiaa ei auttanut se, että insinööriopintojen sisältämät matematiikka ja fysiikka eivät kiinnostaneet riittävästi, ja opintoni tahmasivat. Koin että jos en nyt tee ratkaisuja nähdyksi tulemisen eteen, tulen painumaan lopullisesti

varjoihin. Kyseessä oli myös sivuoire omasta epävarmuudesta sosiaalisia tilanteita kohtaan. Voisin kenties kuvata tuntemusta, jos en heikoksi itsetunnoksi, niin ymmärrykseksi siitä, että jokin omassa suhteessa muihin ihmisiin ei tuntunut oikealta.

Näiden pohdintojeni aikana en vielä miettinyt teatteria, mutta minulla oli kasvava tarve tulla nähdyksi, olla esillä. Näyttää persoonaani enemmän kuin mitä missään tuon aikaisessa ryhmässä, tai sosiaalisessa tilanteessa koin saavani tehdä. Tarvitsin venttiiliä. Lapsuudenystävien kanssa oli helppo olla oma itsensä, koska he olivat nähneet kuka minä olen. Uusien tuttavuuksien seurassa minulta puuttuivat keinot, tai uskallus näyttää kuka oikeasti olen. Pelkäsin paljastuvani joksikin, ja en tainnut itsekään oikein tietää kuka olen. Pohdinta esiintymisestä itseni vapauttamiseksi kasvoi. Ensin minun tuli löytää teatteri, aluksi edes sen katsojana.

Tuolloin parikymppisenä olin käynyt teatterissa edellisen kerran yläasteella. Olimme käyneet koulusta katsomassa Jyväskylän kaupunginteatterin, Taru sormusten herrastesityksen. En tuolloin tiennyt mitään alkuperäisestä teoksesta, ja koin teatteriesityksen epäselväksi ja tylsäksi. Kokemukseeni vaikutti kenties muiden luokkalaisten asenteiden peilaus, huono päivä, tai yksinkertaisesti vaan heikko esitys. Esityksestä oli jäänyt mieleeni kohtaukset, jossa Bilbo niminen tyyppi laittaa sormuksen sormeen ja muka katoaa, joku tyyppi häirii ihonvärisissä sukkahousuissa jonain Klonkkuna, ja jollain korotetulla tasolla heilutellaan miekkoja. Oli syy kokemukseeni mikä hyvänsä, se silti sävytti omaa käsitystäni teatterista. Suhtautumiseni teatteria kohtaa säilyi pitkään hyvin välinpitämättömänä.

Suhtautumiseni teatteria kohtaan muuttui lopulta melko odottamatta. Insinööriopintojeni aikana menin katsomaan silloisen tyttöystäväni harrastajateatteriesitystä. Esitys oli Jyväskylän Kansannäyttämön: Eikä yksikään pelastunut, ja tuossa esityksessä oli jotain maagista. En koskaan ollut saanut esittävästä taiteesta samanlaista tunnetta.

Harrastajanäyttelijät olivat loistavia, he välittivät mainion tarinan, joka imaisi mukaan. Elin mukana, koin tunteita hahmojen puolesta ja vastaan. Uskon että kokemukseen vaikutti se, että tuolla kerralla ei ollut kyseessä massiivinen suuren lavan esitys, jota seurasin kymmenien metrien päästä, vaan esitys tapahtui pienessä intiimissä tilassa, jossa pystyin tuntemaan näyttelijöiden läsnäolon. Ääniä ei vahvistettu mikrofoniin ja kaiuttimien avulla, vaan lähes normaalin puheäänänen voimakkuudella Agatha Christien murhamysteeri tuli lähelle. Tavallisista ihmisistä koostuvan harrastajaryhmän esityksen

myötä aloin ymmärtämään, että tässä on jotain mitä tarvitsen. Ensimmäistä kertaa sain tunteen siitä, että esiintyminen ja taiteen tekeminen voisi olla jotain mitä myös minä voin oikeasti tehdä, ja johon myös minulla on mahdollisuus. Venttiili oli löytynyt, esteitä oli poistunut.

Samoihin aikoihin, kun hakeuduin ensimmäiseen teatteriproduktioon näyttelemään, päätin haastaa itseäni mielestäni vielä pelottavammalla tavalla standupin merkeissä. Tiesin että standupissa kulki itselläni mukavuuden ja epämukavuuden raja. Sillä siinä olin enemmän itseni lavalla, kuin mitä teatterissa. Edelleen koen sen jännittävämmäksi asiaksi mitä olen ikinä tehnyt. Standupissa halusin haastaa itseäni katseen alaisena, ja testata onko minussa oikeasti mitään kiinnostavaa laajalle joukolle ihmisiä.

Hyväksynnän tarve, egon rakennus ja pönkitys. Tarve tulla kuulluksi, tieto että kykenen viihdyttämään ihmisiä omista lähtökohdistani. Kokeilin standupia vuosien saatossa muutaman kerran, mutta en koskaan tullut sinuiksi sen kanssa. Näin jälkikäteen pohdittuna, siinä oli itselleni jotain hyvin yksinäistä verrattuna teatteriin. Kuulinpa naurua tai en, kokemus jäi omaksi. Koko prosessi oli itseni kanssa työskentelyä, pyrkimystä havaintojen ja ajatusten kiteyttämiseksi siten että ne naurattaisivat. Sisäistä monologia monologin perään, kunnes sanon asiat ääneen ja saan siihen jonkinlaisen vastakaibun. Tämä vastakaiku on oletus, jota kohti standupissa pyrin: Kerron jonkin nokkelaksi kokemani jutun, ja se naurattaa ihmisiä. Mutta tässä toiminnassa jää ihmisten välinen vastavuoroisuus hyvin vajaaksi.

Ensimmäinen kokemukseni teatterin harrastamisesta, toteutui samoihin aikoihin kuin standup kokeiluni. Samassa teatterissa, jossa kävin kokemassa Eikä yksikään pelastunut-näytelmän, puuttui yksi näyttelijä työryhmästä, joka oli tekemässä Pasi Lampelan Tiimi-näytelmästä versiota. Hain kyseiseen roolin, ja yhtäkkiä olin mukana tekemässä teatteria. Viimein pääsin luomaan muiden ihmisten kanssa, olemaan dialogissa muun työryhmän ja valmistuvan teoksen kanssa. Enää ei tarvinnut olla sisäisessä monologissa, löysin leikkikentän, joka rohkaisi enemmän kuin arvosteli. Pääsin myös harjoittamaan sosiaalisia taitojani. Olimme kaikki samassa liemessä, samaa päämäärää kohti. Yhteiset lähtökohdat, teos. Tämä yhteinen tekeminen tai yhteisöllisyys nousi itselleni yhdeksi kantavaksi voimaksi teatterin tekemisessä. Moni näytelmässä mukana ollut, oli tehnyt teatteria paljon minua enemmän, se aiheutti lievää jännitystä. Kaikista epävarmuuksistani huolimatta minut otettiin avosylin vastaan. Pääsin tutustumaan näyttelemiseen, avaamaan itseäni. Pääsin tutkimaan oman

persoonani ääri viivoja ja minun ei tarvinnut olla arjessani toimiva hahmo kaiken aikaa. Yhteisessä toiminnassa turvallisessa ympäristössä, sain venyttää omia rajojani ja vähitellen jonkinlainen taidekäsityskin oli aluillaan muotoutumassa. Ensimmäinen teatterikuplani oli valmis. Saatuani kokemuksen myös onnistumisesta roolisuoritukseni myötä, olin myyty. Tuosta alkoi matkani kohti teatteria, ja se antoi pohjan myös taiteellispedagogisen ajatteluni muovautumiselle. Syitä teatteriharrastukseen lähtemiseeni saattoi olla: itseni haastaminen, sosiaalisen kanssakäynnin opetteleminen, huomion tarve, itseäni tutustuminen, johonkin uuteen hienoon ja kiinnostavaan kuuluminen. Nopeasti löysin uusia motiiveja, yhdessä tekemisen tarve, luova ilmaisu, taide.

Yleisesti ottaen, aina kun traumaattiset pelot heikkenevät, myös ennakkoluulot vähenevät. Siili laskee piikkinsä, esiin nousee luontainen uteliaisuus, innostus, ilmiöiden nuuskiminen ja luova kokeilu. Kyky tajuta sitä todellisuutta jota eletään, vahvistuu. Uskalletaan myös puhua ja kuunnella toisia, tuntee myötätuntoa. Tietoisuus laajenee ja kehitys saa siivet selkäänsä. (Tolppo 2000, 49)

Henkilöhistoriaani miettiessäni, en ihmettele miksi minua on puhutellut kaikki voimaantumiseen ja vapautumiseen liittyvät aiheet. Yllä oleva lainaus Seppo Tolpolta teoksestaan Draamataiteen psykohistoria (2000) puhutteli minua suhteessa polkuuni. Kyynisesti taiteeseen suhtautuvana siilinä, piikit tuli laskettua teatteriharrastuksen myötä. Yhtenä vapautumiseen teemoihin liitettävänä ajattelijana, nousi itseäni kiinnostavaksi brasilialainen teatterintekijä Augusto Boal ja hänen laajalti tunnistettu Sorrettujen teatteri käsite, johon sain tutustua aiemmissa teatteriopinnoissani. Tuntemuksiani oman itseni pienuudesta, ja näkymättömyydessä voidaan pohtia Boalin kirjan *The rainbow of desire* (1995) kautta. Siinä hän kuvailee, kuinka persoonamme on vain pieni näkyvä osa itseämme, koska oikean minuuden näyttämistä rajoittaa sosiaaliset tekijät. Kuinka sisäistä, intensiivisen ja rikkaan henkilömme, toiminta- ja sananvapauden tukahduttajana toimivat ulkoinen sosiaalinen pakotus, ja/tai sisäinen eettinen valintamme (1995, 35). Kyse oli Boalin mukaisesti varmasti tunteesta ympäristön rajoittavuudesta. Mahdollisuuksien puuttuessa koin, ettei minulla ollut mahdollisuuksia edes ajatella edistävänä mitään orastavia taiteellisia intressejäni. Tämä ajatusmalli jatkui pitkälle, vuosia sitten olin todella innokas piirtämään, kunnes yhtenä päivänä lopetin kuin seinään. Olin alkanut miettimään, että en tee, tai tule tekemään

tuolla piirustustaidolla mitään. Ajoittain yhä edelleen, kannan taakkana käsitystä tällaisesta, taitojen ja tekemisen päämääräkeskeisyydestä.

Teatterin pariin lähteminen voidaan nähdä jatkumona, nuoruudesta kesken jääneelle, orastavalle luomisen tarpeelle. Kai Alhanen käsittelee kirjassaan John Deweyn kokemusfilosofia (2013) Filosofi John Deweyn (1859–1952) käsityksiä halusta. “Halu on siis perimmiltään pyrkimystä saattaa päätökseen toiminta, joka on virinnyt mutta jonka toteutuminen on parhaillaan estynyt.” (2013, 92). Olin saanut tilaisuuden ja mahdollisuuden päästä kehittämään omaa luovuuttani, ja sen mahdollisti tilaisuus. Tämä tilaisuus ei kuitenkaan syntynyt umpiossa, vaan tarvitsin alkuun katsomiskokemuksen. Deweyn mielestä virinneet halut ovat sidoksissa juuri siihen tilanteeseen, jossa ne on syntyneet. Hän korostaa halujen viriämisen tilannesidonnaisuutta (2013, 92). Itselläni tilannesidonnaisuus olisi kadonnut, jos pian katsomiskokemukseni jälkeen en olisi hakeutunut itse harrastuksen pariin.

Toinen ihminen edustaa sellaista vierautta ja toiseutta, jota Minä ei voi koskaan lopulta tietää. Tässä suhteessa suhde toisiin ihmisiin, eli sosiaalisuus, purkaa radikaalilla tavalla omaksi tekevää ja itseensä sulkeutuvaa kehämäistä ajattelutapaa. (Tuohimaa 2001, 35)

Kiertotie standupin parissa oli minulle merkittävä kokemus rohkeudesta. Lainaus Marika Tuohimaan artikkelista Emmanuel Levinas ja vastuu Toisesta puhuttelee pohtiessani itsensä näkyväksi tekemisen mahdollisuuksia, standupin ja teatterin avulla. Tämä filosofi Emmanuel Levinasin (1906–1995) ajatus muiden ihmisten ikuisesta arvoituksesta, kuulostaa järkeenkäyvältä selvitykselle itsestäni tuolta ajalta. Suunta pois kehämäisestä itseen kohdistuvasta maailmasta, kohti laajempaa sosiaalisempaa maailmaa. Muut ihmiset ovat ikuisia arvoituksia ja siten inspiraation lähteitä. Tämä eroavaisuus teatterin ja standupin välillä, on yksi tekijä mikä sai minut ihastumaan enemmän teatteriin.

Yksinäinen, omien juttujen työstäminen hauskoiksi oli ehkä liian lähellä itseäni. Standupissa en varsinaisesti tutustunut Boalin mukaiseen omaan rajoittamattomaan itseen, vaan enemmän se tuntui jo olemassa olevan persoonan kaivelulta. Arkiminän rajoissa toimimiselta. Näyttelijöistä Boal puhuu omintakeiseen tyyliinsä, kuinka lavalla kaikki on sallittua. Sisäiset demonit ja pyhimykset saavat kukoistaa vapaasti. Hän toteaa näyttelemisen olevan vaarallista koska siinä herätetyt hahmot eivät välttämättä suostu

palautumaan sielumme eläintarhaan. Toisaalta hän näkee tässä mahdollisuuden. Herättäessään terveellisiä hahmoja, voi näyttelijä myös pyrkiä sekoittamaan niitä omaan persoonaansa. Pelokas voi löytää sisältään rohkean puolen, ja ehkä sitä puolta voi yrittää pitää hereillä (1995, 98–99). Eri puolien tutkiskelu oli innostavaa, se löysinkö rohkeita hahmoja, sitä en tiedä. Mutta uskon myös kaiken tällaisen kokeilun, oman puolien edes pienen näkyväksi tekemisen, olevan hyvinkin voimakas muutosvoima. Teemu Mäki väittää esseekokoelmassaan *Taiteen tehtävä* (2023) taiteen tekemisen ja kuluttamisen muuttavan ihmisen kokemusta ja käytöstä maailmassa, sekä olevan ensisijaisesti maailmankatsomuksellista toimintaa (2023, 196). Tämä voi olla käsitettävissä myös Deweyn ymmärryksellä haluista: ”Ne keskeyttävät totunnaisen toiminnan ja pakottavat ihmisen arvioimaan uudelleen, miten hänen tulisi toimia” (2013, 92). Taide siis kutsuu luokseen, pakottaa tekijänsä katsomaan itseään ja maailmaa uudella tavalla. Nämä kokemukset taas ruokkivat uusia haluja, joka saa aikaan uusia toimia.

Päätös lähteä harrastukseen ja siitä eteenpäin ammattiin, vaikutti erityisesti myös uusi, sosiaalinen ympäristöni. ”Ihmisen halut eivät siis ole pelkästään yksilön omia, vaan ne muodostuvat sosiaalinen ympäristön ohjauksessa” (2013, 92). Yhtäkkinen ymmärrys siitä, että taideharrastusten parissa olleet ihmiset eivät olleetkaan ihmisiä kummempia, sai näkemään myös itseni uudessa valossa. Näiden uusien ihmisten intohimo oli tarttuvaa. Oman itseni eri puolien venyttäminen taiteen tekemisessä, omaa maailmankuvaani järjestyttävien Toisten kanssa, oli täydellinen seos, jossa maailmankuvani alkoi saada uusia muotoja. Harmiton näytelmäkokeiluni antoi rohkeutta, muuttaessaan omaa maailmankäsitystäni niin perustavalla tavalla että keskeytin totunnaisen toimintani, eli insinööriopintoni. Aikeenani oli hakeutua teatterialalle opiskelemaan.

2.3. Taiteellispedagoginen polkuni - tähän mennessä

- - taide erilaisine ilmenemismuotoineen on jatkuvaa pyrkimystä hahmottaa, varsin kirjaimellisesti, mitä on käydyä dialogia maailman kanssa. Tämä ei tee taiteesta kasvatusta mutta osoittaa, että kasvatusta ja taidetta yhdistää sama kysymys: miten päästä dialogiin maailman kanssa ja pysyä siinä. (Biesta 2020, 39)

Tämä lainaus kasvatustieteilijä Gert Biestalta on puhutellut minua siitä asti, kun siihen törmäsin. Se liittyy eri yhteyksissä ilmaisemaani mielipiteeseeni siitä, kuinka jokaisen tulisi jossain vaiheessa kokeilla teatterin tekemistä, sillä koen sen olevan pienoiskoossa olevaa ihmisenä toimimisen harjoittelua. Se miten ihmisyyden tässä kontekstissa kaikista empaattisimmalla kuvailisin, on tuon dialogiin pyrkimyksen kautta. Teatteriin tutustuttuani, olen nähnyt valtavan potentiaalin teatteritoiminnassa empatiataitojen lisäämiselle, maailman käsittämiseksi, sekä yleisesti sosiaalisten taitojen harjaannuttamiselle. Teatteritaide mahdollistaa parhaimmillaan ryhmässä tapahtuvan keskustelun, ja sitä kautta dialogin maailman kanssa. Tästä keskustelusta saatu lopputulos on jaettu luomisprosessi, jonka kiteytymänä toimii ryhmän valmistama yhteinen esitys. Biestan tavoin koen taiteen parissa toimimisessa ja opettajuudessa olevan paljon samaa. Tässä luvussa yritän kuvailla tätä matkaa, jonka olen kulkenut opettajuuden ja teatterintekijän välimaastoissa.

Opettajana toimiminen on sisältynyt ammatillisiin haaveisiini jo pitkään. Alun perin mielenkiintoni opettamisessa liittyi historian opettamiseen. Historiassa kiinnostivat yksittäiset mielenkiintoiset knopit ja dramaattiset tapahtumat, sekä kuinka historialla on taipumus toistaa itseään. Tällaisten historiallisten tapahtumien, niiden merkityssuhteiden oivaltamiset, saattoivat olla se, mikä kiinnosti opettajuudessa. "Hauskaa kun yhdistin nämä asiat näin" tyyliset huomiot. Nämä yhdistettynä sisäiseen tarpeeseeni päästä jakamaan oivalluksiani eteenpäin, voisi olla se mitä olen aina jotenkin nähnyt opettajuudessa kiinnostavana. Minua on tuolloin peruskoulussa selvästi kiinnostanut eräänlainen "oivallusten pedagogiikka".

Kasvatusfilosofi Paolo Freire kertoo kirjassaan Sorrettujen pedagogiikka (2018) oivaltamisen ja uudelleen oivaltamisen olevan vaatimus tiedon syntymiselle (2018, 76). Näkisin tällaisen oivalluksen olevan eräänlainen luova teko. Dewey kuvailee taiteilijan luovaa työtä, kuinka taiteilijan aiemmista kokemuksista nousevat tunteet sekoittuvat mielessä mielikuvituksellisiksi fantasiaiksi. Tämä saa tiedostamattomaksi jääneet havainnot ja tunteet palautumaan tuoreen tuntuisiksi kokemuksiksi, joiden avulla taiteilija muokkaa ja havainnoi kehittyvää teostaan uusista näkökulmista (Alhanen 2013, 185). "Taiteellinen luomistyö siis etenee teoksen aineiden työstämisen ja taiteilijassa heräävien kokemusten toisiaan täydentävänä vuorotteluna (2013, 185). Tämä kuulostaa mielestäni hyvin samantapaiselta kuin oivallusten muovaaminen jaettavaan muotoon. Omat tiedot opetettavasta aiheesta törmäävät opettajan muuhun

käsitykseen maailmasta, jonka lopputuloksena on persoonallinen tapa esittää oma ymmärrys aiheesta.

Olen ollut siinä onnellisessa asemassa, että sen lisäksi että olen saanut varttua kiinnostuen historiasta, olen myös saanut siinä mielestäni ihan hyvää opetusta. Eri historian opettajillani oli toisistaan poikkeavat opetustyyli, mutta kaikkien opetuksesta huokui opettajan oma, kertomastaan aiheesta välittävä persoona. Biesta kertoo kirjansa *Beautiful Risk of Education* (2013) prologissa, kuinka opetus sisältää aina riskin, sen vuoksi että opetus tapahtuu oikeiden ihmisten kanssa, joilla on oma tahto, sekä kyky toimia ja kantaa vastuunsa. Hän kritisoi kuinka nykyään pyritään välttämään riskinottoa koulutuksessa, pyrkimällä varmistamaan tiettyjä mitattavia tuloksia asettamalla tarkkaan rajatut oppimistavoitteita (2013, 1–3). Biesta nostaa opettajan tärkeäksi ominaispiirteeksi arviointikyvyn koulutuksellisia ratkaisuja kohtaan (2013, 135). Hänen mielestään opettajaksi kouluttautumisen ei pidä vain olla taidon ja tiedon hankkimista, vaan opettajan tulisi tulla arviointikyvyltään viisaaksi. Hänen mielestään tarvitaan enemmän tätä arviointikykyä kuin reseptejä (2013, 137). Myös Freire kritisoi opettajien toimintaa tiedon tallettajina. Hänen mukaansa talletusnäköyksellisessä kasvatuksessa tietoa pidetään lahjana heiltä, jotka pitävät itseään tietäjänä niille, joita pitävät tietämättöminä. (2018, 76). Dewey ajattelee opetuksen liiallisen suunnitelmallisuuden, aiheuttavan ongelmia oppilaiden motivoimisessa, ohjaamisessa, ja opitun soveltamisessa muuhun elämään (Alhanen, 141). Historian opettajani varmasti seurasivat reseptiä, eli opetussuunnitelmaa kovin säntillisesti, mutta uskon että heidän taitonsa kiinnostuksen herättelemiseksi on ruokkinut minunkin positiivista suhtautumistani historian opiskeluun. Taustalla varmasti painoi opetussuunnitelma, mutta Freiren kuvaaman tiedon lahjan jakamisen ajatus, tuli korkeintaan läpi kuvamassani oivaltamisen jakamisen muodossa. He olivat silminnähden kiinnostuneita opettamistaan asioista, ja heillä oli myös selvästi oma suhteensa niihin.

Olen selvästi haaveillut tiedon välittämisestä persoonani kautta, tai avulla. Se on ollut ensisijainen lähtökohtani opettajuuteen. Tämä on selvästi kulkenut mukana näihin päiviin saakka. Muistan saaneeni palautetta nykyisten opettajaopintojeni aikana suorittamastani opetuskokeilusta, kuinka persoonani välittyi opetuksessani. Koen että se on ollut itselleni edelleen yksi tärkeistä opettajuuteni ominaisuuksista, ja uskon että se liittyy pyrkimykseni purkaa yleisesti opettajuuteen liitettäviä mielikuvia tai

ominaisuuksia auktoriteetista ja vallasta. Välittämällä rentoa olemustani, pyrin pitämään ihmisyyteni näkyvillä opettajan roolini sisällä.

Lopulta opettajaksi opiskelu ei ollut tuona, lukion jälkeisenä: “suurten henkilökohtaisten päätösten aikakautena” mahdollisuus. Jatko-opiskelupaikkaa miettiessäni, en uskonut itseeni lukijana, saati edes yliopisto-opiskelijana. En uskonut, että koskaan pystyisin lukemaan niitä tuhansia pölyisiä historian kirjoja, joita mielikuvissani minun olisi historian opettajaksi opiskellessani täytynyt pönttää. Ulkoa opeteltavan tiedon hegemonia, sekä tiedon Freiren mukaisen tiedon tallettamisen, ja oppilaaseen kaatamisen ajatus oli siis omissa mielikuvissani tuolloin voimakkaana läsnä. Opettajuus jäi siis toistaiseksi ajatuksena unholaan. Tilanne muuttui vasta kun pääsin teatterin avulla avaamaan persoonani kontekstissa, jossa koin sen turvalliseksi ja opettajuus tuli kuin varkain, kiertotietä.

Kokemani ensikosketukset teatteriin ja taiteeseen olivat mielestäni erityisen tärkeitä, erityisesti sen jatkumisen kannalta. Monet asiat menivät paremmin kuin hyvin, pääsin esiintymään avoimessa pienessä ryhmässä, jossa minut otettiin hyvin vastaan. Minun toiveitani kuultiin ja tiedusteltiin ja roolini oli minulle juuri sopiva, kooltaan ja haasteeltaan. Harrastajateatteriryhmässä toimiminen opetti minulle yhdessä tekemisestä ja oppimisesta, kenties enemmän kuin minkään ammattikorkeakoulun ryhmäyötehtävä siihen asti. Kokemukseni olivat tärkeitä, mutta toinen tärkeä käänköpuoli, joista olen saanut liian paljon kuulla, ovat kauhukertomukset. Sellaiset mitä olen kuullut ja joitakin jota olen ollut itse myös todistamassa. Olen kuullut kokemuksia syrjinnästä, kuiskuttelusta selän takana, humalaisista kanssanäyttelijöistä. On saatettu antaa todella pieni rooli ja vaadittu olemaan lähes kaikissa harjoituksissa paikalla. Kohdattu vaikeita ja jopa alistavia ohjaajia, puhumattakaan vielä pahimmista tapauksista, joita julkisuudessakin on käsitelty. On kuitenkin yksi asia, joka yhdistää suurinta osaa kaikista kokemuksista: ryhmässä on ollut joku henkilö vastuussa siitä mitä tapahtuu.

Opetusryhmissä vastuu on aina opettajalla, ja harrastajateatteriproduktioissa vastuu yleensä on esityksen ohjaajalla. Ohjaaja monesti rinnastetaan opettajaksi näytelmäprosesseissa. Sinivuori kuvaa puhuttavan ohjaajasta itse näytelmän tekemisen kontekstissa, ja muualla tapahtuvat muihin ilmaisuharjoitteisiin liittyvissä toiminnassa saatetaan saman henkilön kohdalla puhua opettajasta (2002, 27). Sekalaisen harrastekentän pedagoginen kompetenssi on kuitenkin yhtä vaihtelevaa kuin syyt

harrastukseen lähtijöillä. Esitykseen tähtäävä toiminta saattaa sivuuttaa ryhmäläisten hyvinvoinnin ja viihtyvyyden. Teatteria harrastetaan niin monessa paikassa, monella tavalla ja kokoonpanoilla, että on lähes sattumankauppa millaisessa työryhmässä ja toimintaympäristössä pääsee ottamaan ensiaskeleensa. Sain itse kokemuksen, jossa ryhmää vedettiin ihmisläheisesti, kaikki tasa-arvoisesti huomioon ottaen. Olenkin kokenut tärkeäksi tällaisen kokemuksen mahdollistamisen omissa opetus- ja ohjausryhmissäni.

Näytellessäni ensimmäisessä näytelmässäni, Jyväskylän Kansannäyttämölle tehdyssä Tiimissä, mietin todella paljon ohjauksellisia asioita, enkä saanut niitä ravistettua mielestäni. Sisälläni kasvoi voimistuen tunne siitä, että ohjaamisessa olisi itselleni se juttu mitä haluan tehdä. Vaikka olin nuoruuden videoteoksissani ikään kuin ohjannut, en ottanut sitä silloin mitenkään tosissaan. Teatteriesityksen ohjaaminen olisi aivan toisenlaista. Olin kokenut koko ikäni teatterin olevan jotain suurta ja ihmeellistä, taidetta, johon minulla ei ollut oikeutta ottaa osaa. Edes puolivakavaa ajatusta ohjaamisesta, en olisi kenties ikimaailmassa uskaltanut lähestyä, jos en olisi ensin saanut kokemusta näyttelemisestä. Se avasi minulle tunteen siitä, että ehkä ei mistään niin taianomaisesta olekaan kyse. Deweyn mukaan halut “nostavat ympäristöstä esiin uusia toiminnan päämääriä ja yllyttävät yksilöä etsimään keinoja näiden päämäärien saavuttamiseksi” (Alhanen 2013, 93). Onnistuneesta ensimmäisestä näyttelemiskokemuksestani, löysin innon ja varmuuden lähteä opiskelemaan teatteri-ilmaisun ohjaajaksi. Tämä ratkaisu viitoitti tietäni kohti opettajuutta.

Teatteri-ilmaisun ohjaajan nimike oli outo, mutta se koostui itselleni merkityksellisistä sanoista, joten päättelin että siinä ei voi mennä vikaan. Koulutuksemme oli kauhallinen kaikkea: teatterin soveltavat ja esitykselliset kontekstit, näyttelijän- ja ohjaajantyö, tanssi, valo- ja äänitekniikka, sekä ryhmien kanssa työskentely. Koulu antoi minulle valtavasti, mutta erityisesti se vahvisti itselleni käsitystä ryhmätyöskentelyn mahdollisuudesta oppimisessa, samoin kuin yleensä toisilta oppimisesta. Olenkin useasti maininnut oppineeni vähintään yhtä paljon kanssaopiskelijoiltani, kuin muusta opetuksesta. Koen että etenkin taiteen parissa oppimisessa, on tärkeää toimia muiden kanssa, joilta voi oppia erilaisia tapoja katsoa maailmaa, ja joiden kanssa käydä dialogia.

Kaikessa opetuksessamme huokui vahva pedagoginen ote, ilman että koulutuksesta sai pedagogin pätevyyttä. Tästä olimmekin kovin kummissamme, ja erityisesti minua puhutteli jatko-opinnot saadessani kuulla erillisestä opettajan maisteriohjelmasta. Koulun jälkeen, taskut täynnä sekalaisia tietoja ja taitoja olinkin hieman hukassa oman ammatti-identiteettini kanssa. Olin saanut paljon, mutta tuntui etten ollut saanut tarpeeksi. Tiesin että lähestulkoon kaikki teatterin osa-alueet ovat itseäni kiinnostavia, mutta tarkempi suunta puuttui. Koulussa koin erityisesti saaneeni kasvaa ihmisenä, ja taiteilijana. Myös opettajuus nousi viimein uskottavaksi suunnaksi, ja myöhemmin jopa tärkeimmäksi sellaiseksi. Ensin minun täytyi kuitenkin päästä kokeilemaan näytelmän ohjaamista.

Ensimmäistä ohjaustyötäni tehdessä opinnoissani, oli tehtävänä valmistaa näytelmä jostain valmiista käsikirjoituksesta. Aleksis Kiven *Olviretki Schleusingenissä* tuli vastaan jossain baaripöytäkeskustelussa ja luettuani Riku Suokkaan dramatisoiman version, päätin sen olevan ohjausjalosteeni kulmakivi, eli ensimmäinen ohjaamani näytelmä. Aluksi näytelmän hahmottelu päässäni oli kiehtovinta työssä, oman ääneni ja sanottavan etsiminen. Tämä oli ennen kuin pääsin kohtaamaan työryhmäni. Kasaan haalimani työryhmä oli vaihtelevalla esiintymiskokemuksella varustettua porukkaa, ja enpä olisi voinut saada tyydyttävämpää työryhmää. Työryhmän räikeä sekoitus eri persoonallisuuksia oli omaa luovuuttani ruokkivaa. Sen myötä saamani ohjaukselliset, ja osin myös pedagogiset haasteet olivat innostavia. Aika varmasti kultaa muistot, ja tiedän tuossakin työssä olleen vaikeat hetkensä, mutta taiteellisena oppimiskokemuksena se oli mitä mainioin.

Eniten elin vastavuoroisille onnistumisen kokemuksille. Sille kun jokin klikkaa, ja näyttelijä saa viimein kiinni jostain, jota olemme yhdessä pohtineet. Tai kun keksin tavan välittää näyttelijälle sen mitä kohti haluaisin hänen menevän. Biesta puhuu kasvatuksellisesta eleestä: “Näyttäminen ei tarkoita vain sitä, että tuolla on jotain näkemisen arvoista. Se on myös sitä, että joku todella uskoo tuolla olevan jotain, joka on toiselle henkilölle näkemisen arvoista” (Biesta 2020, 46). Tämä näyttäminen on mielestäni hyvä ohjaamisen tapa, joka myös ylläpitää yhteisymmärrystä valmistettavasta teoksesta, näyttelijä toimiessa itsenäisenä oivaltajana, eikä ohjaajan ohjeiden sokeana noudattajana. Näyttelijä kokee onnistuvansa löytämällä haettavan ilmaisun, ja ohjaaja kokee onnistuneensa ohjeiden antajana. Tämä avustettu oivallus ruokkii myös näyttelijän omaa luovuutta, auttaen häntä tarjoamaan roolissaan

vapaammin. Kun hänellä on kokemus jonkin löytämisestä, saattaa hän rohkaistua myös etsimään. Ensimmäisestä ohjauksestani aloin varmistua, että jokin tässä työryhmän parissa tapahtuvassa vastavuoroisessa onnistumisten kehässä, oli se ydin, jota halusin tavoitella.

Ohjauskokemukseni myötä, aloin myös hiljalleen ymmärtämään, että taiteessa minua kiinnostaa sen moniulotteisuus. Minulle taideteos on vain pieni osa, siitä mitä taide laajemmassa käsityksessään merkitsee. Taiteen tekeminen on pyrkimys jäsentää omaa kokemustani maailmasta ja itsestä. Pyrkimys jonkin itselle merkityksellisen näyttämiseksi maailmasta. Taide voi olla myös kutsu yhteistoimintaan maailmojen törmäyttämiseksi. Näytelmän valmistusprosessissa tämä tarkoitti erilaisten maailmojen yhteensovittamista, ja näiden yhteensopivuuksien tunnustelua. Tällainen prosessi on itseni, käsikirjoituksen, työryhmän jäsenten, ja ympäröivän maailman välinen keskustelu, jonka yhtenä pisteenä ajassa ovat esitykset. Esityksissä yleisö saa aistia yhteisen teoksemme välittämät tuntemukset, ja siten kenties heissä tapahtuu jokin muutos. Kenties taiteemme on näyttänyt heille jotain uutta maailmasta.

Omaan taiteellisen ääneni kehittymistä tuki työparini, opiskelutoverini Tommi Tihtarisen kanssa valmistama esityksemme, jossa toin suorasanaistemmin omaa ääntäni kuuluviin. Viinasolmio: Koko kansan viihdenäytelmässä (2014) teimme työparina esitystä omista lähtökohdistamme. Yhä esityksvalmiina oleva, kiertäväksi tekemämme esitys, on satiiri suomalaisesta alkoholikulttuurista. Tuomme sen avulla näkyviin liudan ihmiskohtaloita, jotka suurilta osin olivat toisen käden tiedon kautta kerättyjä tositarinoita. Tarinoita voisi vähintään kuvailla eri paikkakuntien urbaaneiksi legendoiksi, alkoholin sävyttämistä ihmiskohtaloista. Aihe kiinnosti meitä monista eri syistä, ja tuolloinkin alkoholilainsäädäntö oli ajankohtainen uutisaihe. Teoksessamme yhdistyivät monen eri näkökulmat, ja ajatuksenamme olikin tuoda jotain uutta keskusteluun. Teemu Mäen esseekokoelmassa Taiteen tehtävä (2023), hän nostaa yhdeksi taiteen tehtäväksi keskustelun herättämisen:

Keskustelun herättäminen onnistuu yleensä parhaiten, jos taideteos onnistuu tavalla tai toisella horjuttamaan yleisöä, tönäisemään katsojan epätasapainoon. Silloin katsojan on pakko reagoida, jottei kaatuisi vaan löytäisi takaisin tasapainoon tai löytäisi uuden tasapainon eli muuttuisi ihmisenä. Niin saattaa käydä, jos keskustelua

lietsova taideteos loukkaa yleisöä tai tuntuu vaaralliselta, nololta tai typerältä jollekin silmille hyppivällä tavalla. (Mäki 2023, 68)

Viinasolmiossa nimenomaan pyrimme horjuttamaan yleisöä esittämällä paljon ristiriitaisuuksia ja sumentamalla henkilökohtaista suhdettamme käsiteltyyn aiheeseen. Myös näytelmän alaotsikko: “Koko kansan viihdenäytelmä”, antaa kierohkon kuvan näytelmän mahdollisesta sanomasta. Muistankin monien kommentoineen näytelmän mielenkiintoista ja hämmentävää nimeä. Näytelmä on kattaus erilaisia kertomuksia, ja väitteitä aiheesta, josta katsojat saavat sen mitä haluavat siitä ottaa. Mäki kertoo myös tästä taiteen ehdotuksesta, kuinka taide voi tehdä väitteitä, kannustaa tai syyttää, kysyä mutta lopulta kaikki ovat vain ehdotuksia (2023, 68). Biestan mukaan taide voi väistää oppimisessa liitetyn kysymyksen: “Mitä minä tästä voin oppia?”, ja sen sijaan kysyä toisin: “Mitä tämä kysyy minulta”, “Mitä tämä yrittää sanoa minulle?” (2020, 101). Viinasolmio edelleen elää aktiivisena mielessäni, ja suhtautumiseni sen ehdottamiin sanomiin muuttuu ajan myötä, se yhä kysyy minulta noita Biestan ehdottamia kysymyksiä. Olen sen avulla onnistunut jättämään mieleeni jotain pysyvää taiteen tekijänä, sekä kokijana. Teos on minulle todiste taiteen voimasta toimia jatkuvana vaikuttajana myös tekijäänsä.

Toisten kanssa toimimisen, ja toisen kohtaamisen vastinparina taiteen tekemisessä on minulla ollut kehollisuus. Koen oman kehoon tutustumisessa olevan paljon tekemistä oman totutun olemisen tavan purkamisessa. Tämä liittyy minulla myös Boalin puheisiin oikean oman itsen rajoittuneisuudesta näkyvään persoonaan (1995, 35). Itse ajattelen tätä sisäistä maailmaa lähtökohtaisesti myös laajemmin, kehollisena kokemuksena. Taiteilija-tutkija Raisa Foster kertoo kehittämänsä taiteellispedagogista menetelmää kuvaavassa Tanssi-innostaminen: kohti yksilön ja yhteisön hyvinvointia (2015) teoksessaan, että: “Minuutta ei ymmärretä kokonaisvaltaisesti, vaan ruumiin ja mielen toiminnot ja niiden harjoittaminen nähdään toisistaan erillisinä kokonaisuuksina” (Foster 2015, 15). Fosterin ajatukset tanssimisesta kuvaavat hyvin mitä itse olen kokenut tanssi-, liike- ja muussa kehotyöskentelyssä itseäni kiehtovaksi. Foster painottaa tanssissa liikkeen kehollista tuntemista, ajattelun sijaan. Kuinka esteettiset pyrkimykset ja esiintymistekniikka rajoittavat liikkeiden luonnollista syntymistä, ja improvisoidessaan esiintyjän tulisikin luottaa omasta eletystä kehosta kumpuavaan liikkeeseen (2015, 39).

Koronarajoitusten aikaan sain itselleni pitkästä ajasta eräänlaisen metodisen tavan tutustua kehollisuuteeni tanssin kautta. Kulutin päivittäin aikaani kokeilemalla ja kehittämällä kehoni pystyvyyttä, liikkuvuutta ja ilmaisua. Biesta mainitsi tanssista, kuinka tanssija haluaa saada kehon liikkeelle tahtonsa mukaisesti, mutta on ensin päästävä dialogiin, jotta voi selvittää itselleen mikä on mahdollista (2020, 68). Omalla kohdallani tanssiminen ei ole koskaan edennyt omatoimiharrastamista ja opiskeluihin sisältyneitä kursseja pidemmälle, mutta olen vankasti sitä mieltä, että pyrkimällä mainittuun dialogiin, voimme avartaa itseämme muutoinkin kuin tanssiteknillisesti. Oma kehollisuus, liike, tanssi, pystyvyys, rytmi ja syke. Näitä pyrin pitämään oman opettajuuteni vahvana näkökulmana, rohkaisemalla oppilaitani heitä vapauttavaan liiketyöskentelyyn.

Itsen ja toisen kanssa toimimisen lisäksi on olemassa se, joka on näiden mahdollistaja. Luonto. Silloin kun taide ei ole läsnä, tai saavutettavissa, tai mieli tarvitsee akuutimpaa puhdistamista, toimii luonto minulle maadoituksena. En koe luontoa välineeksi, vaan luonto on minulle kaiken läpäisevä muistutus kuulumisestamme johonkin suurempaan. Kun katson kaupunkikuvaa, ymmärrän sen pieneksi osaksi luontoa, eräänlaiseksi häiriöksi maisemassa. Se tuo mieleeni kuinka mielipuolisen vaikeaksi olemme olemassaolomme tehneet. Omaan erinomaisuuteemme uskoen olemme tulleet ulos metsästä, vain rakentaaksemme itsellemme kylmän betonisen labyrintin, jossa mielemme hapertuu keksimistämme tavoista olla. Emme enää näe toisiamme. Aivomme hylkii muiden ihmisten läsnäolon ja jopa ärtyy siitä, jos joudumme huomaamaan Toisen. Toinen on tässä mielessä vain jokin harha, ei oikeasti olemassa oleva koska emme päästä sitä vaikutuspiiriimme. Torjumme toisen läsnäolon kaikin keinoin. Luonto liittyy omaan keholliseen kokemukseen maailmasta, ja pyrkimällä dialogiin maailman kanssa, tulee meidän myös tehdä sitä myös kehollisesti. Purkaen urbaanin elämäntyylin totuttuja olemisen tapoja.

Lopuksi kerron hieman herkkyydestä, jonka koen yhdeksi itseäni kummastuttavana piirteenä. Piirre, jonka merkityksen itselleni olen vasta hiljalleen vuosien saatossa oppinut hahmottamaan. Olen aina ollut taipuvainen herkistymään mitä kummallisimmille asioille. Lienee yleistä herkistyä luontodokumenteille, onhan niissä monesti todella draamallisia kuljetuksia. Helppoa on herkistyä altavastajaan päästessä karkuun, ja myös surkutella seuraavassa kohtauksessa nälkään kuolevaa saalistajaa. Mutta kummallisuuteni koen siinä, että usein herkistymiseni liittyy johonkin

metatasoon, tai johonkin suurempaan ilmiöön. Esimerkiksi saatan monesti liikuttua teknisestä taituruudesta, esityksen sisältämän tunnekuljetuksen sijaan.

Lännenelokuvassa liikutun, kun tarinan itsekeskeisin hahmo juoksee valtavalla hautausmaalla kultasaalis mielessään. Ajatus siitä, että joku on keksinyt tämän kaiken yhdistämisen liikuttaa minua. Järjetön tilanne, joka on saatu kuvattua leikattua, ja yhdistettyä sen musiikkiin. Kaikki tämä kolmen tunnin draamallisena huipentumana, leivottuna elokuvan tarkoituksellisesti rakennetun emotionaaliseen ytimeen. Saatan liikuttua esityksen hienolle sanomalle, mutta se monesti jää toiseksi liikuttuessani enemmän siitä, kuinka mielestäni on tärkeää, että tällaisia esityksiä tehdään. Kaikki nämä liikuttumisen kokemukset liittyvät johonkin uskoni ihmisyyteen palauttavaan ajatukseen, tai havahtumiseen siitä miten meillä on voima vaikuttaa tai koskettaa, vaikka emme ole koskaan edes tavanneet toisiamme. Tämä herkkyyteni on painava syy siihen, miksi haluan tehdä taidetta. Haluan päästä näiden arvokkaiden tunteiden jakajaksi, haluan tehdä jotain, jonka kautta pystyn kurottautumaan ja antamaan jotain mielestäni arvokasta muille. Haluan herkistyä kiinnittämällä itseni tähän uskoon ihmisyydestä, toimimalla välittäjänä, minun toisen, taiteen ja maailman välillä.

Taiteellispedagogisen ajatteluni on jatkuvassa muutoksessa, ja tähän kappaleeseen olen poiminut mielestäni tällä hetkellä olennaisimmat asiat. Minulla on ollut tarve jakaa mielestäni kiinnostavia huomioita, tai oivalluksiani maailmasta. Tämä tarve sai uutta kipinää löytäessäni teatterin, jossa viimeistään löysin taiteen sekä kutsumukseni opettajuutta kohtaan. Kokemuksieni myötä minulle on löytynyt näkökulmia taiteen tekemiseen ja opettamiseen, joista merkittävimpinä tässä kappaleessa nostin: Taide opettaa ja vaikuttaa myös tekijäänsä, kehollisuuden merkitys, luontoon kuulumisen voima, sekä itseäni taidetta kohti horjuttava herkkyyys.

3. MIKSI TEATTERIA HARRASTETAAN? HARRASTUSMOTIIVIT

Tässä osiossa käsittelen löydöksiäni harrastusmotiiveista. Olen valinnut motiivien tarkastelun rungoksi Timo Sinivuoren väitöstudkimuksen Teatteriharrastuksen merkitys (2002). Tutkimuksessaan hän on selvittänyt harrastusmotiiveja suorittamalla kyselytutkimuksen teatterin harrastajille, joita hän työssään analysoi. Erityisesti keskityn hänen työssään ehdotettuun motiiviluokitukseen. Tarkastelen motiiviluokitusta hyvin vapaamuotoisesti, purkaen sitä ja antaen sen lähinnä toimia lähtökohtana omien kokemuksieni, kirjallisen aineiston ja teatterikurssilla suoritetun kyselyn väliseen vuoropuheluun.

3.1. Harrastusmotiiviluokat ja aineisto

Sinivuoren motiiviluokkien toimiessa pohjana, nousee käsiteltävän kirjallisen aineiston pääteokseksi Pamela Tolan kirja: Miksi näyttelen? (2007). Kirja koostuu Tolan ammattinäyttelijöille suoritetuista haastatteluista, ja heidän omista pohdinnoistaan. Koen sen olevan kattava teos vuoropuheluun, sillä näyttelijöiden vapaat vastaukset piirtävät kuvaa syistä mikä on saanut heitä pysymään teatterin parissa. Alun perin pyrin haalimaan aineistoa, jossa olisin saanut Tolan teoksen kaltaista kerronnallista materiaalia myös harrastajilta, mutta yllätyksekseni en juurikaan löytänyt tähän tarkoitukseen hyödynnettäviä teoksia. Tästä syystä päätin, että harrastajien äänenä saa tässä työssä toimia vetämäni teatterikurssi, yhdessä omien kokemusten sekä Sinivuoren tutkimuksen kanssa. Vaikka kurssilla suorittamaani kyselyyn vastanneita oli vain seitsemän, ja ne koostuvat vain yhden ryhmän kokemuksista, koen että se palvelee tämän työn tarkoitusta. Tavoitteenani ei kuitenkaan ollut löytää mitään tarkkaa dataa, vaan enemmän etsien, pohtien ja vertaillen etsiä vastauksia merkittävimmiksi syiksi teatterin tekemiselle.

Teatterikurssin kokemuksia, ja sitä kokonaisuutena käsittelen syvemmin neljännessä luvussa. Tässä luvussa käsittelen pääosin kyselyn osaa, joka sisälsi pisteytettäviä väitteitä, mutta hyödynnän myös joitakin avoimista kysymyksistä nousseita huomioita. Pisteytettävissä väitteissä oli tehtävänantona antaa numeroarvo kullekin väitteelle, sen perusteella kuinka merkittävänä vastaajat pitivät sitä. Väitteet liittyivät syihin, jotka saivat hakeutumaan kurssille, tai miksi harrastaa teatteria. Pisteytys oli seuraavanlainen:

1 = vähän tai ei lainkaan merkittävä, 5 = merkittävin. Jälkikäteen tiedostan kyselyn olevan myös hankala data tulkita mitenkään merkityksellisesti, osittain johtuen joidenkin väitteiden muotoilusta, kuin myös vahvistavien rinnakkaisten kysymysten puuttumisesta. Hyödyllistä olisi ollut antaa joitakin samankaltaisia väitteitä tarkkuuden saavuttamiseksi, mutta toisaalta mielestäni sellainenkaan käsittely ei olisi ollut täysin ongelmaton.

Tutkimuksessaan Sinivuori etsi vastausta siihen miksi joku harrastaa teatteria, eli harrastamisen motivaation perustana olevia motiiveja. Tähän tarkoitukseen hän otti lähtökohdaksi Madsenin tarveluokituksen pohjalta johdetut motiiviluokat, joita hän kehitti vastaamaan paremmin tutkimuksensa tarkoitusta (Sinivuori 2002, 125). Hän luokitteli teatteriharrastajien harrastusmotiivit pääluokkiin, ja yksityiskohtaisemman tiedon saamiseksi, niiden alaluokkiin. Pääluokat tärkeysjärjestyksessä ovat: kognitiiviset motiivit, toimintamotiivit, ammatilliset motiivit, emotionaaliset motiivit ja sosiaaliset motiivit (2002, 6). Tämän työn kannalta alaluokat ovat oleellimmat käsiteltävät tuosta tutkimuksesta, niiden ollessa helpommin lähestyttäviä. Harrastusmotiivien alaluokat tärkeysjärjestyksessä Sinivuoren mukaan:

1) Onnistumiskokemusten ja myötäelämisen tarve, 2) Halu oppia uutta, 3) Mielikuvituksen ja ilmaisutaitojen kehittäminen, 4) Viihtyminen, 5) Terapeuttiset vaikutukset, 6) Kokemuksen tarve, 7) Motivoiva asenne, 8) Esiintymistarve, 9) Ammatilliset motiivit, 10) Hyväksytyksi ja huomioon otetuksi tulemisen tarve, 11) Halu toimia ja erottua yksilönä, 12) Kontaktimotiivit, 13) Turvallisuus ja 14) Suoritusmotiivit. (Sinivuori 2002, 6)

Tarkastelen ja arvioin motiiviluokkia käyttäen niitä lähtökohtina, joihin vertaan ja joiden avulla käsittelen muuta aineistoa. Motiiviluokat ovat syntyneet Sinivuoren analyysin ja arvion perusteella, joita avaan ja käsittelen ainoastaan sen mitä koen välttämättömäksi. Esimerkiksi motiiviluokat ovat koostuneet osaltaan laajan väitteistä koostuneiden vastausten myötä, joista Sinivuori on yhdistänyt kysymyksiä analyysinsa pohjalta omaksi motiivialaluokakseen. Osa näistä kysymyksiä on mielestäni oleellisia käsiteltäviä, sillä ne osin vertautuvat hyvin omaan suorittamaani kyselytutkimukseen. Siksi avaan niitä kulloisenkin käsiteltävän motiiviluokan kohdalla. Huomasin että motiiviluokituksen käsittelyssä pystyn loputtomasti kyseenalaistamaan ja jossittelemaan kunkin väitteen, ja vastauksen kohdalla sitä minkä motiiviluokan kanssa sillä on

yhteistä. Tämä on yksi heikkous tässä vapaamuotoisessa pohdiskelussani, Sinivuoren tutkimuksen perustessa tarkempaan, laajan aineiston kvantitatiiviseen tutkimukseen siihen kuuluvine metodeineen.

Olen jakanut pohdintani alaotsikoihin temaattisen jaotteluun pyrkien. Alaotsikot eivät ole motiiviluokituksen mukaisesti järjestyksessä merkittävyytensä perusteella. En käsittele jokaista alaluokkaa, enkä jokaisen motiivin koostaneita kysymyksiä läpikotaisin. Pohdinta on enemmän linkkien muodostamista. Kokonaisuutta voisi kuvailla jonkinlaiseksi luettelomaisen datan ja muun materiaalin väliseksi yhdistelyksi, jonka tavoitteena on saavuttaa motiiviluokitusta helpommin lähestyttävä ymmärrys harrastusmotiiveista.

3.2. Onnistuminen ja itsensä ylittäminen

Aloitan motiivien käsittelyn painotukseltaan merkittävimmästä: Onnistumiskokemusten ja myötäelämisen tarve. Motiiviluokka on nimetty yhdistelmänä väitteistä: “saan kokea onnistumisen riemua” ja “seuraan mielelläni teatteriesityksiä” (Sinivuori 2002, 130). Onnistumiskokemukset ovat aistittavissa myös teatterikurssilaisten kyselyvastauksista, vaikka varsinaista kysymystä onnistumisen kokemuksiin en syystä tai toisesta ollut kyselyyn laittanut. Sen sijaan kokemukset tulee tulkituksi muista vastauksista. Vapaissa vastauksissa oli esimerkiksi toivottu heittäytymistä, ja niitä oli myös vastausten perusteella saatu. Ylipäätään väitteessä “Haluan uusia kokemuksia”, oli kuusi seitsemästä vastaajasta vastannut arvolla 5, ja seitsemäskin arvolla 4. Tästä ei voida kuitenkaan vetää suoraa johtopäätöstä, että olisi nimenomaan onnistumisen kokemuksista kyse. Omien kokemukseni mukaan onnistumisen kokemukset saattavat olla joillekin näkyvästi tärkeämpiä kuin toisille. Ohjauksissani on tullut vastaan joitakin näyttelijöitä, jotka ovat sanoittaneet iloisena omasta uskalluksestaan, tai siitä miten olivat tyytyväisiä omaan toimintaansa. Tämä liittyy mielestäni vahvasti tuohon kurssilaisten toiveeseen heittäytymisestä. Kuin myös esiintymisrohkeuteen. Heillä on ollut tavoite, johon ovat kokeneet päässeensä.

Tolan kirjassakaan harvan kertomuksissa suoraan viitataan onnistumisen kokemuksiin teatterin parissa. Enemmän siitä löytyy viitteitä rivien välistä. Ilkka Heiskanen mainitsee vahvaksi kokemuksen, jossa jääkiekkoturnausmatkalla häneltä alkoi tulla juttua, ja lopulta kaikki nauroivat. Hän selittää kuinka koki sitä kautta saaneensa

hyväksynnän siltä porukalta (2007, 102). Tämä hyväksynnän etsiminen puhuttelee itseäni myös erityisen syvältä. Koen että omat hyväksynnän ja huomion tarpeet ovat ainakin osaltaan kehittänyt omaa hauskuttamisen tarvetta. Tämä siinä määrin että joskus pelännyt, etten ole lainkaan vakavasti otettava. Helpot naurut pois, on yhtä kuin helpot onnistumiskokemukset, siinä mielessä koen hyväksytyksi tulemissa olevan jotain samaa. Sinivuoren luokittelussa hyväksytyksi ja huomioon otetuksi tulemisen tarve on kuitenkin huomattavasti alempana motiiviluokituksen hierarkiassa.

Anneli Sauli kertoo kuinka ei jaksaisi hehkua, jos ei kokisi yleisön olevan mukana (2007, 72). Tämä antaa viiteen vastavuoroisuudesta ja myötäelämisen vaateesta, kuinka yleisön pitää antaa tukea, jotta oma työ pysyy mielekkäänä. Monesti eri ryhmissä, joissa olen ollut mukana, on väliajalla supistu yleisön “kylmyydestä” silloin kun kukaan ei vaikka naura, tai sanottu että on “hyvä yleisö”, kun nauretaan joka käänteessä. Tämä on omasta tulkinnastani usein oma yhteisön sisäinen ilmaisumuoto esityksen sujuvuuden hahmottamiselle, sen sijaan että aidosti arvostelisi yleisöä. Tarkoitan tällä sitä, että harvapa näyttelijä kesken esityksen suoranaisesti alkaisi, ainakaan koko esitystä haukkumaan. Sillä saisi vain kanssanäyttelijät epävarmaksi toiminnastaan. On myös toki oletettavaa, että eri yleisöt reagoivat eri tavalla. Yleisön reaktioihin on siis kyseenalaista luottaa, varsinkin jos on kyse muusta kuin komediasta. Sinivuori pohtii myös samaa teettämiensä haastatteluidensa pohjalta:

Yleisön naurun määrää voi helposti erehtyä luulemaan yleiseksi kiinnostuksen ja suosion mittariksi. Useat ovat kuitenkin oivaltaneet sen, että nauru on vain yksi yleisön aistittavista reaktioista ja se kuului vain tietyn tyyppisiin tilanteisiin ja näytelmiin, eikä sen että yleisö ei nauranut, tarvinnut tarkoittaa sitä, että esitys olisi ollut huono. (Sinivuori 2002, 208).

Motiiviluokkaan sisältyvän toisen kysymyksen asettelu ollessa: “saan kokea onnistumisen riemua”. Koen että se riemu liittyy vahvasti omaan uskalluksen ja osaamisen kokemuksiin. Tässäkin yleisön reaktio saattaa toimia eräänlaisena mittarina. Mutta näytelmän valmistaminen yleensä kestää melko pitkään, jopa useampia kuukausia. Oletettavaa on, että tämän yleisöstä vapaan jakson aikanakin on tapahduttava onnistumisen kokemuksia. Tuolloin ne saattavat liittyä itselleen asetettuihin tavoitteisiin, tai suhtautumiseen muulta työryhmältä tuleviin odotuksiin.

Onnistumisenkokemukset voimakkaimpana motiivina ei mielestäni ole yllättävä. Yleisesti teatteriharrastuksessa onnistumisenkokemukset ovat lähes taatut, varsinkin jos tarkastellaan sitä esimerkiksi omien esteiden voittamisen kautta. Tällöin kyseessä voisi olla myös motiivialaluokka Kokemuksen tarve. Teatteriharrastuksessa monesti pyritään esitykselliseen lopputulokseen, ja yleensä siihen vielä päästäänkin. Pelkän esityksen suorittamisesta selviämisen tuntemus voi olla ensi-illan jälkeen: “Tein tämän, selvisin.” Jos vertaa teatteria harrastuksena esimerkiksi erilaisiin urheilulajeihin, voi ajatella yhtäläisyyksiä: Kun rooli alkaa sujumaan, se voisi verrata jääkiekossa luistelutaidon kehittymiseen. Yleisön raivoiset aplodit ensi-illassa vertautuu liigan voittoon joukkueurheilussa. Yksilötasolla jonkin vaikean monologin, tai valtavaa treenimäärää vaativa liikesarjan ilmiömäinen taitaminen saattaa tuntua samalta kuin omassa urheilulajissa uusi henkilökohtainen, tai vaikkapa piiritason ennätys. Myötäelämiseenkin löytyy urheiluvertauksia, kukapa ei haluaisi nähdä pelikentän “lempihahmon” pärjäävän, tai milloin tuntemattoman halaaminen tuntuisi yhtä normaalilta kuin jääkiekkofinaalivoiton jälkeen.

Kokemusten tarve alaluokka, löytyy suhteellisen korkealta Sinivuoren luokitukselta. Motiiviluokka liittyy väitteiden perusteella huomattavasti lähemmin tuohon itsensä voittamisen, ja jännittämisen kokemukseen, kuin esimerkiksi aiemmin pohdittuun yleisöltä saatuun hyväksyntään. Luokka koostuu väitteistä: “rooli antaa minulle vapauden olla jotain muuta”, “voin kokeilla erilaisia luonneominaisuuksia”, “saan olla joku muu ja unohtaa ‘normaalit kuviot’”, “harrastuksessani voin tuntea jännitystä” ja “opin voittamaan esiintymispelkoa ja jännittämistä” (2002, 132). Väitteistä nousee itselleni päällimmäisenä jännityksen voittaminen, tai sen turvallinen kokeminen. Mielestäni teatterin kiehtovuus riippuukin paljolti sen jännittäväydestä, sekä eräänlaisesta säädeltävästä itsensä haastamisesta. Itse esiintyessäni olen lukuisia kertoja leikitellyt sen kanssa, että mikä on itselleni liikaa. Olen tarkkaillut itseäni ja pohdin, onko roolissa jotain mitä pakoilen? Onko jotain mitä kohti voisin koittaa yrittää roolissani mennä? Järjettömimmät ehdotukset ohjaajalta, vastaanäyttelijältä tai itseltäni on usein aiheuttanut hyvänlaatuista kihelmöintiä. Tällainen ehdotusten kulttuuri vaatii turvallista ympäristöä, jotta ehdotukset ja keskustelu toiminnasta pysyvät avoimena. Parhaimmillaan lietsova ja yllyttävä ilmapiiri voi kantaa vertaansa vailla oleviin kokemuksiin, mutta pahimmillaan se saattaa viedä itsen tai toisen epämukavuuden syvään päähän. Näissä tilanteissa tulee erityisesti ryhmän vetäjän olla todella tarkkana.

Kurssilaisille annoin kokemuksen tarpeeseen liittyvät väitteet: “Haluan jännitystä”, “haluan vähentää esiintymiskammoani” ja “haluan uusia kokemuksia”, sekä kysymysparit: “haluan haastaa itseäni”, ja “haluan tulla haastetuksi”. Uusien kokemusten tarvetta sivusinkin jo aiemmin, ja sillä koettiin olevan erittäin suuri merkitys. Jännitystä ei halunnut ehdottomasti kuin yksi vastanneista, suurin osa sijoittautui keskivaiheelle numerolla kolme, ja loput kaksi vastasivat painotuksella 2. Voisiko tätä tulkita niin, että painotuksen ollessa keskivaiheilla vastaajat tiedostavat esiintymiseen liittyvän, välttämättömän jännityksen? Jota ei kuitenkaan ensisijaisesti haluta, tai sitä halutaan vähentää? Eräs kurssilaisista oli vastannut, kuinka koki pystyneensä yllättävän helposti heittäytymään: “ilman sydämen tykytyksiä”. Tämäkin viittaa siihen, että heittäytymisessä on jännittävyys tiedostettuna elementtinä. Esiintymiskammon vähentämistä koskevassa väitteessä oli huomattavaa hajontaa, siihen vastattiinkin kaikilla arvoilla. Merkittävyudeksi numerolla 3 ja 5 vastasi kaksi vastaajista. Eli jonkinlaista kammoa on kuitenkin olemassa, ja vaihtelevasti koetaan tarvetta sen vähentämiseksi.

Suhteessa siihen tuleeko haastaminen omasta itsestä vai muualta, oli minusta kiinnostava kysymys. Tämän ryhmän kohdalla painoarvo oli hieman suurempi omaehtoisella itsensä haastamisella. Neljä vastaajista painotti sitä suurimmalla arvolla, ja loput kolmekin arvolla 4. Kovin kaukana ei haastetuksi tuleminenkaan ollut, kaksi vastanneista antoi suurimman arvon, neljä seuraavaksi suurimman, ja yksi antoi arvoksi 3. Tässä kuitenkin nostan huomioon myös sen, että kurssilaiset olivat jo olleet kurssilla osallistumassa yhdestä kolmeen kertaan, riippuen osallistujasta. Tästä syystä jo muodostunut toiminta saattaa näkyä osaltaan myös vastauksessa. Lopulta tulkitseen molempia haastamisen muotoja, arvostettavan joissain määrin. Yksi vastaajista mainitsee toiminnan olleen “monipuolista mielikuvitusta haastavaa yhdessä tekemistä”, josta kaikuu positiivinen suhtautuminen annettuun haasteeseen.

Tämän kappaleen yhteenvetona voisin todeta onnistumiskokemusten olevan ymmärrettävästi voimakas motiivi mihin tahansa ihmisen toimintaan. Teatteriharrastuksessa se voi kiinnittyä omien tavoitteiden saavuttamiseen, joka saattaa olla, vaikka yleisön eteen uskaltautuminen tai rohkeus heittäytyä. Myötäeläminen koetaan yhteisen jännittävän toiminnan parissa, ja yleisön kanssa käytävä yhteinen vuoropuhelu on merkittävä mittari myös harrastajan arvioidessa omaa onnistumistaan.

Teatterista haetaan ylipäättään kaikenlaisia uusia kokemuksia turvallisessa ympäristössä, jotka voivat olla jännittäviä, tai haastaviakin, mutta jotka poikkeavat arkisesta elämästä.

3.3. Oppiminen, esiintyminen ja taide

Toiseksi merkittävin motiivialaluokka: Halu oppia uutta, on yhdistelmä väitteistä: “opin hyödyllisiä taitoja”, “teatteriharrastuksessa opin uutta”, “saan uusia kokemuksia”, “saan uusia ideoita” ja teatteriharrastus on monipuolista” (Sinivuori 2002, 129). Kurssilaisista viisi kokee väitteen: “Haluan oppia jotain uutta”, erittäin merkittäväksi arvolla 5. Kaksi jäljelle jäävää vastaajaa on antanut toisiksi painavimman merkittävyyden. Vielä painokkaammin oli vastattu jo aiemmin käsitellyyn väitteeseen: “Haluan uusia kokemuksia.”, jossa yhtä nelosta lukuun ottamatta oli annettu merkitykseksi numero 5. Yksi tarkempi sisältöön liittyvä väite: “Haluan oppia teatterin eri osa-alueista.”, aiheutti hieman enemmän hajontaa. Siinä yksi vastasi arvolla kolme, ja muut jakautuivat tasaisesti kahteen merkittävimpään painotukseen. Kokisin että kaikenlainen uuden oppiminen oli toivottua, ja teatterin eri osa-alueetkin kiinnostavat, mutta suurempi jakautuminen antaa viitettä sen vähemmästä merkittävyydestä. En tiedä kuinka vastaajat ovat tämän kysymyksen ottaneet, mutta epäilisin heidän ymmärtäneen eri osa-alueilla tarkoitettavan, muita kuin näyttölemiseen liittyviä asioita. Ero painotuksissa on joka tapauksessa niin pieni, ettei siitä suurempia johtopäätöksiä voi vetää.

Muistan ensimmäisessä näytelmäkokemuksessani oppineeni uutta kaiken aikaa, koska kaikki oli uutta. Monelle saattaa olla tuttua oppi harrastuksensa alkuajoilta, kuinka ei ole hyvä näytellä selkä yleisöön. Ammatillaisnäyttelijöistä Hannu-Pekka Björkman muistelee, kuinka Lahden opintojen ensimmäisessä produktiossa hänet käännettiin lavalla oikein päin (Lampela & Rautsiala 2022, 67). Uuden oppimisen äärellä ollaan herkässä paikassa. Varsinkin kun on kyse toiminnasta, jossa kaikki uusi opittu otetaan välittömästi käyttöön, koko keho instrumenttina, kaikkien katseiden alaisena. Omassa ensikosketuksessani teatteriin lohtua toi jaettu vastuu tekemisestä. Mikäli en jostain saanut kiinni, antoi muu työryhmä tai ohjaaja minulle tarvittavia ohjeita haetun ilmaisun löytämiseksi. Minä valmistin roolin, mutta siinä olivat apuna opettamassa käsikirjoitus, vastaanäyttelijät, ohjaaja, puvustus, lavastus, tila, ja aika. Näytelmää työstäessä on aina saanut oppia valtavasti myös pientä knoppitietoa, itse esityksestä tai tauolla muiden kanssa jutustellessa. Muistan kuinka ensimmäisessä ohjauksessani, oli valtavan hauskaa koittaa selvittää vanhentunutta termistöä Aleksis Kiven näytelmästä. Kirjaston

sivistyssanakirjoja tuli selattua useampia tunteja, ja jotkut sanat saattoivat jäädä merkitykseltään arvoitukseksi tai arvaukseksi. Myös työryhmän kanssa oli mukavaa jakaa tietoa ja pohtia eri sanojen merkityksiä. Yleisesti erilaisten maailmankatsomusten ja näkemysten jakaminen on kiinnostavaa, ja missä sitä luontaisemmin tulee tehtyä kuin teatterissa.

Syvemmin oppimista pohtiessani ajatukset palautuvat kokemuksiini taiteen tekemisessä, kuinka prosessissa altistun käsittelemään teoksen vaatimia teemoja. Valmiin käsikirjoituksen uusi repliikki voi tuoda uuden näkökulman maailmaa kohtaan. Uutta teosta luodessa pääsee nostamaan omia käsityksiä aiheesta, ja törmäyttämään niitä aistillisesti koetun maailman kanssa. Tämä mielestäni liittyy aiempi Deweyn käsitys taiteilijan luovasta työstä. Aiempien kokemusten sekoittuminen fantasiaiksi, ja tiedostamattomien havaintojen ja tunteiden käyttö teosten muokkaamisessa (Alhanen 2013, 185). Taiteen tekeminen siis jatkuvasti haastaa ja opettaa tekijää, ja hänen suhdettaan maailmaa kohtaan.

Oppimisen voi nähdä myös eräänlaisena vastauksen etsimisenä kysymykseen, kuinka lähestyn roolia? Miten teen sen? Tästä kulmasta lähestyttäessä voisi kyseessä olla myös neljännen luokan: Mielikuvituksen ja ilmaisutaitojen kehittyminen. Tuohon luokkaan Sinivuori on yhdistänyt väitteet: “haluan testata omia kykyjäni”, “teatteriharrastuksessa voin kehittää mielikuvitusta”, “siinä voin toimia ja osallistua”, “opin ilmaisemaan itseäni paremmin”, “teatterissa voin purkaa energiaa” ja “siinä saan haasteita”. Väitteissä nouseekin sanat “kehittää” ja “oppia”. Tähän motiiviluokkaan liittyen Sinivuori kertoo, etteivät harrastuksessa harjaantuneimmatkaan koe, että heidän mielikuvituksensa olisi kehittynyt “valmiiksi”. Pitkään harrastaneet ovat yhä yhtä halukkaita kehittämään mielikuvitustaan, kuin vähemmän harjaantuneet (2002, 151).

Ammattinäyttelijöillä oppiminen nousee myös Tolan kirjassa aiheeksi. Vaikka olisi jo vuosien kokemusta, yhä moni löytää työstään uuden oppimisen puolen. Olli-Kalle Heimo kertoo ammatistaan: “Miksi vieläkin teen tätä työtä? No kun ensin saa harrastuksesta tehdä itselleen työn ja kun työ vielä opettaa päivästä ja vuodesta toiseen kaikkea uutta ja vahvistaa vanhan niin se on siinä” (2007, 14). Tämä pieni viittaus näyttelemisen etuoikeutettuun asemaan, kuinka koetaan että, sitä saadaan tehdä, tuli ilmi myös muutamalla muulla näyttelijällä. Esimerkiksi Eero Saarinen kokee olevansa vapaalla ollessaan töissä, ja tuntee siksi olevansa etuoikeutettu (2007, 90). Lotta Kaihua

kertoo kuinka saa näyttelijänä opiskella ihmistä ja: “näyttää millaisia me olemme, tahtoisimme olla, saan kertoa tarinoita ja vaikuttaa niillä kanssaeläjiin, yrittää saada heidät näkemään asiat toisin” (2007, 56).

Aiemmasta Kaihuan kommentista tulee mieleen taiteen merkitys teatteriharrastuksessa, joka liittyy suoraan mielikuvitukseen. Motiiviluokituksessa ei juuri viitata luovuuteen tai taiteeseen. Tätä Sinivuori itsekin hieman sivuaa. Hänen arvioidessa motiiviluokituksen tuloksia, hän vertailee teatteria muiden taiteenlajien harrastusmotiivitutkimuksiin. Hän ehdottaa luomisen tarvetta verrattavaksi muissa esiintyvään esiintymistarpeeseen, joka ei ole teatteriharrastajille kuitenkaan tärkeimpiä motiiveja. Esille tuomassaan toisessa tutkimuksessa, musiikin harrastajien keskuudessa korostuvat suoritusmotiivit ja luomisen tarve. Kuvataideharrastajilla korostuu mielikuvituksen ja luomisen tarve. Sinivuori pohtii suorittamismotivaatioon liitetyt vastuun ja ongelmanratkaisun kysymysten, olevan ehkä enemmän näyttelijöitä enemmän luonteenomaista ohjaajille. Hän myös mainitsee yllättyneensä esiintymistarpeen ollessa vähemmän tärkeä teatteriharrastajille. Yhtäläisenä tekijänä hän nostaa kuitenkin mielikuvitusmotiivin, joka painottuu kaikissa taideharrastuksissa (2002, 139–140). Esiintymistarpeeseen hänellä kuului väitteet “haluan tyydyttää esiintymisen tarpeeni”, “haluan tuoda itseäni esille”, “pidän esiintymisestä” ja “voin purkaa aggressioita” (2002, 136). Näistä mikään ei kuulosta niinkään taiteeseen viittaamiselta, vaan enemmän niissä on kaikuja esiintyjän välinearvosta, joku, joka toteuttaa jonkun muun vision. Tai saa nautintoa vain esiintymisestä sinänsä. Siksi minusta on huojentavaa tuo mielikuvitusmotiivin painotuksen löytyminen kaikista taideharrastuksista. Outona pidän, etten suoraan näe viittauksia Sinivuoren väitteistä harrastajan luomistyöhön suuntautuvaan kiinnostukseen. Koen että kysymyksissä on puuttunut jokin merkittävä näkökulma, joka liittyisi suoraan luomiseen ja taiteeseen.

Kurssilaisten vastauksissa väite: “Haluan luoda” painottui melko voimakkaaksi. Neljä antoi sille suurimman merkityksen 5, kaksi toiseksi suurimman 2, ja yksi antoi arvoksi 3. Heillä siis voidaan nähdä olevan jonkinlainen kiinnostus jonkin uuden luomiseen, jota varovaisesti voisi tulkita kiinnostukseksi taiteen tekemiselle. Yhtenä verrokkina tähän voisi katsoa vastauksia väitteeseen: “Teatteri sisältää muita taidemuotoja”, jossa pisteytyksiä tuli kolmeen merkittävämpään arvoon jokaiseen kaksi vastausta, ja yksi vastaus arvolla 2. Tämäkin tukee kiinnostusta taiteisiin laajemmin. En tiedä miten tähän suhteuttaisin kysymystä “Haluan ohjata”, jossa tuli eniten painotusta keskimmaiselle

numerolle kolme, muutoin painotus oli sen alle. Kertooko tämä enemmän kiinnostuksesta luovuutta, vai ohjaajana toimimisen vastuuta kohtaan?

Minusta tuo esiintymistarve on melko hankala käsitellä. Varsinkin kun väitteiden kautta se ei itseisarvoisesti kuulosta oikein miltään. Kai esiintymistarpeessakin on jokin taustalla, muu kuin halu olla esillä? Itseasiassa tämä vertautuu mielestäni jopa monen näyttelijän mainitsemaan epäilyyn narsismista. Riina Uimonen pohtii narsismin olevan osasyynä sille, miksi näyttelee (2007, 138). Elina Knihtilän mukaan narsistiset syyt ovat ilmiselviä, joita uskoo olevan jokaisella näyttelijällä, joka vaikuttaa kuuntelemisen ja katseen kohteeksi tavoittelemiseen (2007, 108). En tiedä onko tämä paikoin nostettu epäilty narsismi enemmän kuvailua nähdyksi tulemisen tarpeesta, tai sen puutteesta. Vai onko kyseessä myönnytys muiden ihmisten näkemykseen teatterin tekijöistä? Tähän ei varmasti mitään yleistettävää vastausta, ole, mutta mielestäni aiheellista pohtia. Minusta onkin kiinnostavia nämä muut syyt olla esillä, joita tässä myöhemminkin käsitelen, kuten hyväksytyksi tulemisen ja huomioon ottamisen tarve. Itsekin puhuin omista motiiveissani olevan painokkaana pelko varjoihin jäämisestä ja jonkinlaisesta huomion saamisen puutoksesta. Voisin esimerkiksi itse vastata, että pidän esiintymisestä, mutta muista syistä kuin siksi että pitäisin itseäni jotenkin erinomaisena, jota tulisi kaikkien katsoa. Eli minun on vaikea sanoa pitäväni esiintymisestä ilman selittävää mutta-sanaa, sillä joissakin konteksteissa en taas pidä esiintymisestä lainkaan.

Kurssilaisille esitettyssä väitteessä: “haluan kehittyä esiintymisessä”, suurin osa vastauksista oli arvoltaan 4 ja 5, ne jakautuivat tasaisesti ja yksi arvoltaan 2. “Haluan esiintyä” väitteessä toiseksi painokkaimman arvon 4 antoivat kolme vastanneista, sekä painokkaimman arvon 5 antoi kaksi vastanneista. Arvot 2 ja 3 saivat yhden vastauksen kumpikin. Näissä kysymyksissä edelleen mielestäni uupuu juurisyy siitä, miksi haluaa esiintyä, ja sitä lienee aiheellista käsitellä muiden motiivialaluokkien kohdalla. Esiintyjänä kehittyminen on kaiketi ymmärrettävää ilman juurisyytäkään, sillä kukapa ei haluaisi olla varmempi esiintyessään. Esiintymisvarmuus voi mielestäni jopa olla vallankäytön keino, ja sitä voi tukea hyvä itsetunto ja päinvastoin. Vaikkakaan ne ei ole toistensa ehtoja.

Tässä luvussa nähtiin oppiminen sen monessa muodossa merkitykselliseksi harrastamisessa. Ei pelkästään teatteritaitojen, vaan kaiken mahdollisen oppiminen koettiin merkityksellisenä. Esiintymisen, luomisen ja taiteen välisiä rajapintoja

pohtiessa, oli vaikeaa tehdä johtopäätöksiä. Mielikuvituksen ja ilmaisutaidon harjaantuminen koetaan tärkeäksi, jonka voi mieltää luovaksi tai jopa taiteelliseksi toiminnaksi. Esiintymisen tarve motiivin alhaisen merkitsevyyden päättelin johtuvan sen vaikean käsitettävyyden vuoksi. Mitä tarkoittaa esiintyminen esiintymisen tähden? Onko siinä jotain kosketuspintaa ammattilaisten puheenvuoroissa kuullun narsismin kanssa?

3.4. Hyväksyntä ja terapeutitset vaikutukset

Aiemmin sivuttu: Hyväksytyksi ja huomioon otetuksi tulemisen tarve alaluokka, löytyy Sinivuorelta vasta kymmenenneltä sijalta. Haluan kuitenkin käsitellä sitä tässä, koska mielestäni se kuului niin kurssilaisten vastauksissa, kuin myös ammattilaisten kertomuksissa. Kurssilaisten keskuudessa väite: "Haluan tuntea itseni hyväksytyksi" aiheutti hajontaa, mutta selkeästi se koettiin pääosin melko merkittäväksi. Neljä vastanneista koki sen erittäin merkittäväksi numerolla 5, loput kolme hajaantuivat tasaisesti 2:n ja 4:n välille. Pohdin, onko pienemmissä arvotuksissa kyse siitä, että on tärkeää saada olla sellainen kuin on, vaikkei hyväksyittäisikään? Tähän olisi ollut kiinnostavaa saada jatkotietoa.

Omat lähtökohtani teatteriharrastukseen lähtemiselle kerroin jo alun luvuissa, ja ne olivat vahvasti sävyttyneet lähinnä huomioon otetuksi tulemisen tarpeen kautta. En tiedä mitä itse olisin vastannut hyväksytyksi tulemisen kysymykseen harrastukseni alkutaipaleilla, mutta epäilisin vastanneeni toisiksi voimakkaimman painotuksen. Tämä siitä syystä, että luulen sen aikaisena omaavani ego, tai osa siitä ei olisi uskonut, että olisi täysin mahdollista tulla hyväksytyksi ilman kompromissia omiin periaatteisiini. Huomioon otetuksi tulemisen tarpeen huomaa viimeistään siinä vaiheessa, kun ei oteta huomioon. Tämän olen huomannut ryhmäprosesseissa, joissa nopeammat saavat äänensä aiemmin kuuluviin. Tässä on ryhmän vetäjällä paikka toimia, ainakin tuomalla toisten huomioon ottamisen kaikkien tietoisuuteen, kaikkien vastuuksi.

Ohjaajavetoisissa prosesseissa huomioon ottaminen tulee usein sen vähimmäismäärän verran toteutuneeksi, mutta monesti on vaarana pienempien roolien varjoon jäänti, joka saattaa persoonasta riippuen olla hyvinkin epämiellyttävä kokemus. Vaikka monelle harrastajalle varmasti saattaa riittää omien uskaltamisen, tai pystymisen tavoitteiden suorittaminen, on silti sääli, jos kokemuksessa piilevä koko potentiaali jää hyödyntämättä ohjaajan kapeakatseisuuden vuoksi.

Hyväksytyksi tulemisen tarve voidaan kuulla monelta Tolan kirjaan osallistuneelta. Antti Launonen mainitsee suoraan lähteneensä näyttelijäksi saadakseen kokemuksen hyväksytyksi tulemisesta (2007, 22). Myös Esa Latva-Äijö kertoo suorasanaisesti hyväksynnän tarpeestaan Murroskausi kirjassa (Lampela & Rautsiala 2022). Työskennellessään vuoden Ahaa-teatterissa, hän kuvailee lukeneensa kritiikkejä, haluten tietää onnistuiko ja että hyväksyttiinkö hänet (2022, 209). Myöhemmin hän kuvaa etsineensä yhteenkuuluvaisuuden tunnetta, ehdottaen ensi-iltabileiden ja esitysten jälkeisiä menoja. Hän pohti sen mahdollisesti olleen pelkoa ulkopuolisuudesta. (2022, 221) Latva-Äijön näkemykset olivat kiinnostavaa luettavaa, sillä ne tuovat eri perspektiivin aiheeseen. Siinä missä moni puhuu yhteisöllisyydestä ja hyväksynnästä enemmän tai vähemmän itseisarvoisesti, tulee viimeistään Latva-Äijön kertomuksesta olo, että kenties niissä on jokin tavoittamaton ydin, jota moni näyttelijä ikuisesti jahtaa.

Anneli Sauli kuvailee esiintymishalunsa lähtökohtia kertomalla halusta selittää itseään roolien kautta, koska koki itsensä syrjityksi. Hän puhuu oman tuskan ilmaisusta ja sen julkipäästöstä syvimpien roolien avulla (2007, 70–72). Tähän Saulin tuskan ilmaisuun ja julkipäästöön liittyy vahvasti myös Sinivuoren luokituksen Terapeuttiset vaikutukset, sen vapauttavalla ominaisuudellaan. Alaluokka koostuu Sinivuoren tutkimuksessa väitteistä: “teatteri tuntuu mielenkiintoiselta harrastukselta”, “teatteri antaa enemmän kuin kuluttaa”, “se on minulle vapauttava harrastus”, “teatteri on henkireikä muusta maailmasta”, “se ei ole liian kallista”, sekä “saan uusia ystäviä” (2002, 132–133).

Teatteri-ilmaisun ohjaaja opinnoistani on jäänyt mieleen keskustelut, kuinka emme voi ryhmän vetäjinä toimia terapeutteina. Tämä on tietysti selvää, eihän meillä ole siihen minkäänlaista koulutusta. Tämä ei kuitenkaan poista sitä seikkaa, että ihmiset käsittelevät ongelmiaan myös teatteritoiminnan parissa. Monesti toiminnassa ollaan syvien kokemusten äärellä, jossa voi aukaista omia sisäisiä haavojaan myös tahtomattaan. Tämä mielestäni toisaalta kertoo yleisestä luottamuksesta, jota pyritään ryhmissä rakentamaan, ja joka monesti onnistuneesti toteutuukin. Myös tuntemukset teatteriharrastuksen vapauttavuudesta, sekä kokemus teatterin olemisesta henkireikä muusta maailmasta, ovat mielestäni verrattavissa Boalin oman syvän itsen kanssa työskentelystä, omien terveempien puolien omaksumiseksi (1995, 38-39). Erittäin merkittävää on mielestäni myös uusien ystävien saaminen, joka on itselläni ollut

merkittävää teatteriharrastuksessa. En osaa sanoa onko se ollut kohdallani niinkään motiivina toimintaan lähtemiselle, mutta ainakin teatteriharrastukseen lähtemisen arvokas sivutuote. Kommentti harrastuksen hintaan väitteessä, “se ei ole liian kallista” on kiinnostava, sen suhde terapeutisiin kokemuksiin jää itselleni hieman epäselväksi. Kenties se liittyy siihen, että pääsee pois oman päänsä sisältä muiden pariin, suhteellisen edullisesti? Vastapainona ystävien kuormittamiselle? Sivuhuomautuksena koen kiinnostavaksi googlen hakutulokset harrastusten hinnalle, jossa lähes kaikki hakutulokset liittyvät urheiluharrastuksiin. Urheiluharrastusten hinnoista onkin ollut näkyvää keskustelua mediassa, harmi etteivät taideharrastukset ole yhtä trendikkäitä.

Sinivuori tulkitsee tuloksistaan teatterin olevan merkittävä terapeutisena vaikuttajana (2002, 151). Hän myös mainitsee terapeuttien vaikutusten kasvavan motiivina selvästi iän myötä (2002, 144). Tähän liittyen uskon, että yksi vaikuttava tekijä on ystävien saaminen, uusien läheisten ihmiskontaktien luomisen ollessa mielestäni aikuisiällä paljon vaikeampaa kuin nuorena. Ylen ystävien saamista käsittelevässä artikkelissa (2023) teetettiin kysely siitä, miten on helpoiten saatu aikuisiällä ystäviä. Kolmanneksi suurin osa vastaajista, eli 22,8 prosenttia vastasi saaneensa ystäviä harrastusten kautta. Eniten vastattiin ystäviä saadun opiskelu- tai työpaikan myötä, johon vastasi 36,3 prosenttia. Toiseksi eniten kuitenkin vastattiin, ettei ole saanut ystäviä aikuisiällä, 26,9 prosentilla (Tihilä, 2023).

Kurssilaisten vastauksista terapeutiset vaikutukset ei korostu niin selvästi, paitsi jos heidänkin kohdallaan tulkitsee hyväksytyksi tulemisen tarpeen liittyvän terapeutisiin vaikutuksiin. Antamani väite: “Pääsen ajattelemaan jotain muuta”, on ehkä lähinnä terapeutisia vaikutuksia. Tämän vastauksissa oli paljon hajontaa, pienin annettu arvo oli 2, jonka antoi yksi vastaajista. Suurin osa, eli kolme vastaajista, vastasi merkittävyydellä 3. Yksi vastasi numerolla 4 ja voimakkaimmalla merkittävyydellä 5 vastasi loput kaksi vastaajaa. Painotus on kuitenkin kaikkiaan enemmän keskivaiheilla, tai painokkaan merkittävyyden puolella. Väitteeseen: “Haluan päästellä höyryjä”, arvotukset jakautuivat hyvin tasaisesti. Arvoihin 2 ja 4 vastasi molempiin kaksi vastaajista, loput jakautuivat tasan. Toiminnan eräänlainen venttiilinä toimiva vaikutus ei siis tämän perusteella ole ainakaan täysin merkityksetön.

Vaikka hyväksyntä ja huomioon otetuksi tuleminen eivät ole tarpeina korkeimpana motiiviluokituksessa, koen että ne ovat kuitenkin hyvin merkittäviä, vaikkakaan ei niin

tiedostettavia syitä teatterin harrastamiselle. Hyväksyntää voi pohtia mitä se tarkoittaa, onko se erilaisuuden hyväksyntää, vai tuleeko hyväksynnässä tunne tasapäästämisestä? Entä jos kokee omaavansa arvoja tai ajatuksia, joista ei ole valmis joustamaan, tuntuuko hyväksynnän kysymys siinä vaiheessa rajoittavalta? Uskon kyseessä olevan enemmän erilaisuuden hyväksymisen odotuksia. Itseterapointia teatteri saattaa olla joillekin, sen kaltaiset vaikutukset ainakin johtavat motiiviluokituksen korkeaan sijoitukseen. Terapeuttiseen vaikutukseen liittyvät kokemukset vapautumisesta, avoimesta keskustelukulttuurista ja ystävien saamisesta. Tärkeää on muistaa, terapeuttisten kokemusten olevan kunkin harrastajan oman vastuun piirissä. Tarkoittaen että kukaan toinen ei voi vastata harrastuksessa terapeuttisten vaikutusten saamisesta.

3.5. Toiminta muiden kanssa, itsensä kehittäminen

Samassa teoksessa missä Latva-Äijö puhuu kuulumisesta, näytelmäkirjailija ja ohjaaja Pasi Lampela puhuu teatterista ja muista ihmisistä ratkaisuna ongelmaan. Hän koki olleensa umpikujassa kirjoittamisen kanssa, ja hänestä teatteri tuntui ratkaisulta, joka pystyy yhdistämään kirjoittamisen yhteistyöhön muiden ihmisten kanssa (Lampela & Rautsiala 2022, 189). Sinivuoren tutkimuksesta yritän poimia yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen liittyviä motiiviluokituksia, niitä juuri löytämättä. Hän on tutkimuksessaan yhdistänyt väitteet: “teatterissa on hyvä yhteishenki”, ja “haluan viihdyttää ihmisiä” motiivialaluokaksi Viihtyminen (Sinivuori 2002, 130). Tämä alaluokka kuuluu kognitiivisiin motiiveihin. Sosiaalisten motiivien alaluokista löytyy väitteitä: “saan teatteriharrastuksesta suoritusmerkintöjä ja todistuksia”, “harrastuksen avulla voi rikastua”, “haluan tulla kuuluisaksi”, “ei ole muuta tekemistä”, ja “harrastuksessa tapaan vastakkaista sukupuolta”. Nämä kuuluvat alaluokkaan Suoritusmotiivit (2002, 133). “Ohjaaja on mukava”, “hyvä ystävänikin harrastaa”, “pidän harjoituspaikasta” ja “ihailemani henkilökin harrastaa”. Kuuluvat Kontaktimotiiveihin. “Vain harvat harrastavat” ja “voin tehdä teatteria itsenäisesti”, yhdistyvät alaluokaksi Halu toimia ja erottua yksilönä (2002, 134). “Isä/äiti/sisko/veli halusi teatteritoimintaan” ja “Isä/äiti/veli/sisko harrastaa teatteria yhdistyvät alaluokaksi Turvallisuus (2002, 134). Aiemmassa Terapeuttiset vaikutukset alaluokassa löytyy väite “saan uusia ystäviä”. Listaus on hieman kömpelö, mutta mielestäni tarpeellinen. Mielestäni on erikoista, etten juurikaan löydä tutkimuksesta suorasanaisia tuloksia yhdessä tekemisestä tai yhteisestä teoksen luomisesta. Lähimpänä kenties näkisin siinä tuon viihtymiseen sisältyvän väitteen: “teatterissa on hyvä yhteishenki”, mutta sekin on

minusta jotenkin kummallinen ja ympäröivä väite. En tiedä näyttäytykö tässä mahdollisesti oma puolueellisuuteni. Odotanko liikaa tukea omalle tuntemukselleni yhdessä tekemisen mielekkyydestä?

Kurssilaisten vastauksissa näkyy suhde muihin ihmisiin. Vapaissa vastauksissa mainittiin odotuksina kurssille tutustuminen uusiin ihmisiin ja yhdessäolo. Väitteessä: “Haluan tutustua uusiin ihmisiin” viisi seitsemästä antoi väitteelle täyden pistemäärän 5 ja muut kaksi vastaajaakin pistemäärät 4 ja 3. Myös väitteessä “Odotan että viihdyn muiden seurassa” neljä antoi painoarvoksi 5, kaksi 4 ja yksi 3. Jälkimmäinen kysymys on ehkä vähän oudosti muotoiltu väite, mutta kummastakin voidaan päätellä yhtäläisyyksiä ihmisten ja yhdessä tekemisen merkittävydestä teatteritoiminnassa. Näissä kysymyksien asetteluissakin voidaan pohtia, että kukapa ei haluaisi viihtyä. Olisi kenties ollut aiheellista antaa rinnalle toinen, enemmän yksilökeskeiseen toimintaan viittaava kysymys, tuntuu että tämä yksinäinen viihtyminen muiden seurassa lähinnä hämmentää. Kontaktimotiivien luokkaan liittyvä väitteeni: “Tuttu harrastaa teatteria” sai kahtia jakautuvat painotukset, tähän täytynee ottaa huomioon, että kaikilla ei välttämättä ole tuttuja teatteriharrastuksessa, joten näin pienen otannan vastaukset ovat erityisen kyseenalaisia. Kuitenkin kaksi vastaajista koki tämän merkittävimäksi, numeroilla 2, 3 ja 4 vastasi jokaiseen yksi vastaajista, ja loput kaksi vastasivat numerolla 1. Näistä nuo välillä 2–4 olevat vastaukset antavat ilmi, että vaikka tuttu harrastaisikin teatteria, se ei välttämättä ole suurin syy hakeutua harrastukseen.

Olen ollut useissa näytelmissä mukana, joissa on ollut haaste saada näyttelijöitä kaikkiin rooleihin. Tuolloin mukaan on saattanut hypätä uusi harrastaja, itseasiassa olin itse tällainen mukaan lähtijä. Mielestäni tutun harrastaminen ei välttämättä tunnu siltä, että se olisi houkuttavin tekijä, koska toimintaan lähtemisessä saattavat olla vallalla niin voimakkaat omat syyt, että tutun harrastaminen ei voi tällöin toimia päämotiivina. Näkisin että se voisi olla enemmän viimeinen niitti, kun tuttu kysyy jo pitkään harrastuksen aloittamista harkinnutta. Kurssilaisista jopa neljä vastasi kysymykseen: “Olen pitkään halunnut kokeilla, nyt oli mahdollisuus”, merkittävyydellä 5. Loput kolme vastasivat merkittävyudeksi numerolla 2. Eli tässäkin tilanteessa moni oli pitkään harkinnut. Toisessa kysymyksessä kahdelle oli merkittävimpiä motivaatioita tutun harrastaminen. Jopa kaksi avoimista vastauksista mainitsee kaverin pyytäneen mukaan kurssille, joten voi olla kyseessä kaverin kysymisessä se ratkaiseva tönäisy. Omalla kohdallani tilanne olisi voinut olla jopa päinvastoin, mikäli ensimmäisessä

osallistumassani näytelmässä olisi ollut joku tuttu mukana. Se olisi saattanut jopa tuoda lisähaastetta. Tuttuni olisi tuntenut minut ensisijaisesti seurassaan käyttämäni arkipersoonani kautta, ja riippuen meidän välisestä suhteestamme, olisi minulla olisi myös lievä paine vastata tätä arkipersoonaa. Tuntemattomien parissa koin, että minun oli helpompi näyttää laajemmin puolia itsestäni.

Yhteistyö, yhteisöllisyys ja muiden ihmisten kanssa tekeminen korostuu yllättävän monella ammattilaisella. Joillekin muiden kanssa tekeminen nousee todella merkittäväksi. Eero Saarinen mainitsee sosiaalisen puolen olevan yksi tärkeimpiä asioita näyttelmissä (Tola 2007, 90). Myös ihmisten vaikutus viihtymiseen nousee esiin. Lapsena teatterin pariin päätyneet Elina Leeve puhuu kuinka muut lapset ja ohjaajat vaikuttivat paljon viihtyvyyteen, ja kuinka henki oli hyvä (2007, 44). Kurssin avoimissa vastauksissa myös korostettiin hyvää porukkaa ja viihtymistä. Antti Launonen kokee työssään saavansa olla rakastamiensa ihmisten kanssa, joiden kanssa uskaltaa olla (2007, 27). Tämä uskalluksen maininta, voidaan mielestäni myös yhdistää aiempaan hyväksynnän tarpeeseen, tai ainakin sen kokemuksen merkittävyyteen. Myös kurssilaisten toistuva maininta heittäytymisestä vaatii uskallusta. Jolloin taas palataan turvallisuuteen ja sen tarpeeseen, joka löytyy Sinivuoren luokituksesta vasta kolmanneksitoista merkittävämpänä.

Joistakin haastatteluista huokuu myös valikoivuus ja vaihtelevuus, niistä ihmisistä keiden kanssa on mielekästä tehdä työtä. Pete Lattu kertoo aktiivisesti pyrkivänsä tekemään vain niiden ihmisten kanssa työtä, joiden kanssa haluaa tehdä (2007, 79). Heiskanen kertoo nauttivansa saadessaan olla ihmisten kanssa teatterissa, ja sanoo tykkävänsä tuntiessaan kuuluvansa johonkin ryhmään. Hän kuitenkin ei halua ottaa kiinnostusta teatteriin, koska liikaa kuuluminen ei ole hänestä hyvä. (2007, 100). Kaikille yhteisöllisyys ja kuuluvuus ei ole automaatio, tai vähintään halutaan säilyttää oma etäisyys. Joillekin tämä yhteisöllisyys ja ihmisten parissa työskentely, on teatterin parissa viihtymisen yksi määrittävimmistä syistä. Esimerkiksi Laura Birnille tunne yhteisöön kuulumisesta on näyttelmissä isoin juttu. Hän kertoo löytäneensä yhteisöllisyyden vasta teatterikorkeakoulussa. Hän ei myöskään ollut harrastanut teatteria aiemmin, lukuun ottamatta Kallion ilmaisuntaidon lukiota (2007, 116–122). Kati Outinen sanoo etsivänsä yhteyttä muihin ihmisiin ja toteaa sen olevan teatterissa jollain lailla välttämättömyys, ja sen hienous (2007, 136).

Kuten Boal puhui todellisen oman itsen kanssa työskentelystä ja persoonasta, on itsetutkiskelu voimakas motiivi harrastuksessa. Ammattilaisena Eero Saarinen kokee saavansa leikkiä eri ihmisiä, sekä saavansa tutustua omiin kummallisuuksiinsa ja tapoihinsa reagoida eri tilanteissa (Tola, 2007, 90). Birn kokee hienoksi päästä tutustumaan itseensä (2007, 122). Tämä itsensä tutkiskelu liittyy Sinivuoren luokituksessa Motivoiva asenne alaluokkaan väitteellä “haluan etsiä itsestäni uusia asioita” (2002, 129). Kyseinen alaluokka sisältää myös väitteet: “voin koetella rajojani”, “haluan oppia avoimemmaksi”, “haluan etsiä itsestäni uusia asioita”, “teatteri kehittää ryhmätyötaitojani”, “se sisältää kaikki muut taiteen lajit” ja “teatteriharrastuksesta on hyötyä” (2002,129). Motivoiva asenne viitanee siihen, että nämä kaikki ovat tiedostettuja pyrkimyksiä, sen sijaan kuin esimerkiksi aiemmat onnistumisen kokemuksissa pohtimani itsensä ylittäminen ovat lähinnä seurausta itse tapahtuvasta toiminnasta. Sellaisenaan pyrkimys avoimuuteen ja ryhmätyötaitojen kehittäminen, voidaan nähdä osaltaan aiemmassa kappaleessa käsitellyksi yhteisölliseksi suuntaukseksi, mutta näkisin niiden olevan enemmän pyrkimyksiä kognitiiviseen kehittämiseen, sen sijaan kuin sosiaalisen ympäristön laajentamiseen.

Kaikkien muiden taidelajien sisältyminen teatteriin voitaneen nähdä jonkinlaisena taiteiden buffet-pöytänä, teatterin avulla saa mahdollisuuden kokea vähän kaikkea. Omassa harrastamisen polussanikin olen saanut kokea inspiraatiota monesta eri taidemuodosta, ja saanut rohkeuden kulkea kohti niitä. Myös monet tapaamani harrastajat ovat kiinnostuneita useasta eri taidemuodoista, joita pääsevät vaihdellen harjoittamaan teatteriharrastuksessaan. Teatteri saattaa olla myös väylä ensimmäiseen kosketukseen esiintymiselle omassa taidemuodossaan, esimerkiksi muusikkona, tanssijana, kirjailijana tai vaikkapa ääni- tai valosuunnittelijana. Annoin aiheesta kurssilaisille väitteksi: “Teatteri sisältää muita taidemuotoja”, joista kolmeen merkittävimpään arvoon sai jokainen kaksi vastaajaa, ja jäljellä oleva antoi merkittävyydeksi kaksi. Voitaneen todeta, ettei muiden taidemuotojen sisältyminen ole kurssilaistenkaan mielestä täysin merkityksetöntä. Viittausta muihin taidemuotoihin löytyy vapaista vastauksista ainakin yhdeltä kurssilaiselta, jonka vastauksista huokuu kiinnostus tanssiin.

Tämän luvun tavoitteena oli hahmotella mikä on harrastajien tarve suhteessa yhdessä tekemiseen ja mahdollisesti yhteisöllisyyden kokemukseen. Ammattilaisten vastauksista kuului yhdessä tekemisen kutsu, ja erilaiset tarpeet kuulumisesta. Kurssilaisten

vastauksista huokui myös tarve yhteisololle, ja vähintään viihtymiselle. Yhteistoiminta näyttäytyi Sinivuoren tutkimuksessa hieman hajanaisempaan oman tulkintani mukaan. Mutta sieltäkin löytyi tukea, hyvän yhteishengen ja yleisen viihtymisen ollessa melko merkittäviä syitä harrastukselle. Tutun turvaa miettiessä tulini varovaiseen johtopäätökseen, että tutun harrastaminen ei välttämättä ole se suurin syy harrastamiselle, mutta se voi olla se viimeinen tarpeellinen tönäisy sen aloittamiselle. Myös teatterin sisältäessä muita taidemuotoja, voi motiivi harrastukselle muodostua niiden kautta. Joko muista taidemuodoista lähtöisin, tai niitä kohti.

3.6. Kuuluisuus?

Haluavatko teatteriharrastajat tulla kuuluisaksi? Tämän kysymyksen on saattanut moni teatteriharrastaja tutuiltaan kuulla. Varmasti huomatuksi tuleminen on ihan mukava tunne, sopivissa määrin. Aiempi kuvaus Latva-Äijön kritiikkien lukemisesta on varmasti teatterin tekijälle samaistuttava. Kritiikissä oman nimen maininta saattaa olla toiselle onni, toiselle taas kauhistus, tietysti riippuen myös siitä mitä kritiikissä sanotaan. Sinivuoren tutkimuksessa kysymys: ”haluan tulla kuuluisaksi”, kuului Suoritusmotiiveihin (2002, 133). Eli tärkeysjärjestyksessä viimeisimpään alaluokkaan. Sen sijaan motiiviluokassa: ”Halu toimia ja erottua yksilönä” erottuu kuitenkin motiivin merkityksen kasvaminen vastaajien iän myötä. Sinivuori pohtii: ”Kummitteleeko käyttäytymisen taustalla toteutumattomat haaveet kuuluisuudesta ja näyttelijätähdydestä” (2002, 142). Kurssilaisten vastauksissa ei näkynyt viitteitä motiivin erityisestä merkittävyydestä, vastaajien ikien ollessa 52 ja 75 vuoden välissä. Kysymykseen: ”Haluan kuuluisaksi”, kuusi seitsemästä vastasi pienimmän merkittävyyden, vähän tai ei lainkaan merkittävä. Yksi vastanneista uskaltautui laittamaan merkittävyydeksi toiseksi pienimmän arvon 2.

Omasta kokemuksestani kuuluisuus ei ole harrastajilla ainakaan pääjuttu. Uskoisin että se on joillakin korkeintaan salainen haave, kokea kuuluisuus. Varsinaisena pyrkimyksenä en koe sen olevan välttämättä kaikilla näyttelijän ammattiinkaan pyrkivillä. Vesa Vierikko kertoo julkisuuden olleen iso kysymys ennen koulua, mutta koulussa se ei ollut enää tavoite, vaan ammatin myötä tuleva yksi positiivinen asia. Myöhemmin hän jatkaa: ”Harva tätä ammattia pitkään tekee julkisuuden takia, Se on ensimmäisiä asioita, joka katoaa” (Tola 2007. 39). Samaa kuuluu Lattun kokemuksista. Hän epäili, että olisi varmaan hakenut Big Brotheriin jos sitä olisi tehty hänen ollessaan

nuorempi. Myöhemmin hän kertoo saavansa tarpeekseen Salkkareista saadusta julkisuudesta, ja lopulta lähteneensä julkisuutta karkuun (2007, 79–80). Voidaan myös pohtia mitä kuuluisuus on. Siinä voi olla vähän samaa kuin esiintymisessä, että se vaatii konseptina pohjalle jonkin toisen motiivin kuten huomatuksi tulemisen tarve, tai haave tulla rikkaaksi.

Tässä viimeisessä luvussa käsittelen, mielestäni suhteellisen yleisesti teatteriin liitettävää kysymystä kuuluisuudesta. Uskallan väittää, että kuuluisuuden tavoittelu on harvemmin motiivina harrastukseen lähtemisessä. Jos se on, se voi mahdollisesti olla joko johdettu nähyksi ja kuulluksi tulemisen tarpeesta, rikkaaksi tulemisen haaveesta, tai jopa narsismista, jota jotkut ammattilaiset itsessään epäilivät korostuvan. Myös useilla ammattilaisilla julkisuuden saavutettuaan, sitä ei ole koettukaan niin mielekkääksi.

4. TEATTERIKURSSI – TOINEN JALKA KÄYTÄNNÖSSÄ

Tämän työn kirjoittamisen ohella olen suorittanut toista opetusharjoittelua Savonlinnan kansanopistossa. Päätin jo varhaisessa vaiheessa, että pyrin hyödyntämään sieltä saatuja kokemuksia tässä opinnäytteessä. Kurssin toiminta ja sieltä poimitut huomioidut ovat olleet tässä työssä itselleni kosketuspinta konkretiaan. Koen kurssin tämän työn kannalta erittäin merkittäväksi, ja ilman sitä ajatuksieni kiteytyminen olisi ollut enemmän puhtaan teoreettisella pohjalla, ja mielestäni se ei silloin olisi muodostanut oikeaa kuvaa ajatuksistani opettajana toimimisesta. Kurssi toimii välittömänä heijastuspintana huomioihini harrastusmotiiveista sekä omasta toiminnastani kurssin sisältöjen suunnittelijana ja opettajana.

Koen tarpeelliseksi avata enemmän kurssilta keräämiäni huomioita opettajana toimimisestani. Tämän luvun sisältö painottuu kurssilta poimimani huomioiden ja kurssilaisille teetetyn kyselyn vastausten käsittelyyn. Opinnäytteen ja kurssin opettajana toimimisen välinen suhde, on seuraavan kappaleen tarkastelun alaisuudessa. Kuvailen kurssin kulkua, ja pohdin näyttäytyvätkö teatteriharrastusmotiivit toiminnassa, ja onko aihe vaikuttanut opettajana toimimiseeni. Seuraavassa kappaleessa käyn läpi saamaani kyselyaineistoa.

4.1. Kokemuksia muuttuvan ryhmän opettamisesta

Kurssi alkoi joulukuussa 2023 ja jatkuu toukokuuhun 2024. Siihen kuuluu kuusi viikonloppua, joista viimeinen toteutuu opinnäytteen kirjoittamisen jälkeen. Kurssin ideana minulla oli alusta asti järjestää yleisesti teatteria käsittelevä, toiminnallinen kokonaisuus. Harrastuskokemuksella ei ollut merkitystä, vaan toiminta muotoutuisi osallistujien lähtötaso huomioiden. Toiveenani oli saada vasta-alkajia ryhmään, mutta en asettanut sitä ehdoksi kurssille. Aloittajia toivoin ainoastaan alkuperäisen tutkimuskysymyksen vuoksi, jossa olisin pyrkinyt tarkastelemaan heidän harrastukseensa lähtemisen motiiveja.

Kurssi on ollut alusta asti hyvin vapaamuotoinen ja muovautuva rakenteeltaan. En valmistanut etukäteen mitään tarkkaa opetussuunnitelmaa, vaan rakensin jokaisen kerran toiminnan aiempien kertojen kokemusten perusteella. Syynä tällaiseen

suunnittelukäytäntöön on kurssin muoto. Kurssin tapaamiskerrat on järjestetty 4 viikon välein, kahtena viikonlopun päivänä, 5 tunnin jaksoissa. Jokaisen kerran opetusryhmä on koostuneet sekaisin koko kurssille ilmoittautuneista, sekä kurssille välissä hyppäävistä osallistujista. Tämä on vaikuttanut siihen, että kurssi on muotoutunut uutta ja vanhaa periaatteelle, siten että olen pyrkinyt ottamaan kaikki osallistujat huomioon. Mikäli ryhmä olisi ollut sama alusta asti, olisin rakentanut kurssin sisällöt enemmän eteenpäin suuntaaviksi. Nyt varmistin mahdollisten uusien kurssilaisten tarpeet säilyttämällä viikonlopun ensimmäiset päivät pitkälti ryhmäytymiseen ja aiheen lämmittelyyn painottuviksi. Neljännen kerran jälkeen, ryhmän koostumus oli suhteellisen vakiintunut ja aloin suunnittelemaan enemmän jatkuvaa toimintaa, pyrkimyksenä tehdä viimeiselle kerralle jonkinlainen esityksellinen kokonaisuus.

Ryhmä koostuu pääosin yli 50-vuotiaista, mukana on kulkenut myös muutama nuorempi, joista nuorin on ollut 11-vuotias. Hän on myös ollut jokaisella kurssikerralla mukana. Lisäksi ensimmäisellä kerralla oli kaksi alle 20-vuotiasta. Yhteensä kolme osallistujista on ollut mukana koko kurssin ajan. Ryhmän koostumus antaa mielenkiintoisen otoksen erilaisista harrastajista. Toiminnan nälkäisiä ihmisiä, joita yhdistää uteliaisuus, heittäytyväisyys ja yhteinen keskikokoisen kaupungin ympäristö. Tämä kurssi toimii pienenä pisarana harrastajateatterikenttää. Se ei ole koko totuus, vaan se on hyvin tietty tapaus.

*Teatterikurssi kutsuu mukaan kaikkia teatterista kiinnostuneita!
Kurssilla tutustutaan yhdessä mm. esiintymiseen, näyttelemiseen,
katsomiseen, esityksen tekoon ja pohditaan mitä teatteri on ja mitä se
voisi olla.*

*Osallistuminen kurssiin ei vaadi enakkoon minkäänlaista
kokemusta! Tämä kurssi voi olla matalan kynnyksen ensikosketuksesi
teatteriin, mutta voit myös olla jo kokenut teatteriharrastaja, jolloin
kurssi on mahdollisuus uusien näkökulmien löytämiseen. Kurssin
sisältö muovautuu myös osin osallistujien kiinnostuksen mukaan.*

*Kurssiviikonloput koostuvat kahdesta 5 tunnin kokonaisuudesta.
Viikonloppuja järjestetään yhteensä 6, alkaen joulukuusta ja päättyen
toukokuuhun. Osallistu rohkeasti joko yhteen viikonloppuun
kerrallaan tai koko kurssikokonaisuuteen!*

(Kurssi-ilmoitus opiston internet sivuilla, 2023)

Kurssin suunnitteluun minulla oli vapaat kädet, sain itse laatia kurssin sisällön. Rehtorin ehdotuksesta päätimme kurssin toteutettavan sekaryhmänä, nuorta ja vanhaa. Päätimme myös rehtorin ehdotuksen pohjalta, tapaamiskertojen järjestävän neljän viikon välein. Kurssin ikähaarukaksi päätimme 16–100-vuotiaat, ja ryhmäkoko, maksimissaan 16 osallistujaa. Minusta oli arvokasta pitää kurssi mahdollisimman avoimena kaikille. Kurssiin ehdottamani sisältö oli yleisesti teatterin opetus josta syystä nimikin oli avoimesti muotoiltu Teatterikurssiksi. Koin alusta asti olevan tärkeää, kurssin sisältöjen muotoutuvan matkan varrella osallistujat huomioon ottaen. En sulkenut mitään sisältöjä pois, ainoa mitä olin päättänyt, oli että kurssi olisi toimintaan painottuvaa.

Ajatukseni kurssin muodolle heijastelee omia näkemyksiäni teatteriharrastuksen merkityksestä, ihmisten kanssa toimimisesta taiteen parissa. Alun perin ajatukseni oli samalla jalostaa itselleni eräänlaista avaimet käteen periaatteella-toimivaa opintokokonaisuutta. Siten että kurssilaisilla olisi kokonaisuuden jälkeen jokin käsitys mitä teatteri on, mitä se voisi olla, ja miten sitä voisi alkaa tekemään omista lähtökohdista. Tämä ei ehkä näyntyä kurssin lopullisessa rakenteessa, mutta mielestäni se on hyvä tiedostaa olleen itselleni yksi näkökulma kurssia suunnitellessa.

Pyrkimyksenäni on ollut kantaa harrastusmotiivikysymystä mukanaani kurssin alusta lähtien. Kuten olen aiemmin maininnut, tämän opinnäytteen alkuperäinen tarkasteltava kulma oli pyrkiä selvittämään vasta-alkajien harrastukseen lähtemisen motiiveja. Eli konkreettisia impulsseja mikä saa ihmiset lähtemään toimintaan mukaan, ja miten motiivit tulee ottaa huomioon teatteriopettajana. Myöhemmin huomasin kysymyksen olevan liian tarkka, vaikeasti selvitettävä ja myös lopulta kenties epäoleellinen rajaus. Lopulta tutkielmani kannalta oleelliset kysymykset muotoutuivat nykyiseen muotoonsa: Mitä motiiveja teatteriharrastukseen lähtemiselle yleensäkin on? Minulle oli tärkeää, että kurssi ei kuitenkaan rakentuisi tutkielmani tutkimuskysymysten ehdoilla. Halusin välttää itsekkäiden pyrkimysten tavoittelun, osallistujien kustannuksella, ja varoa sävyttämästä osallistujien kokemuksesta motiivien selvittämiseen pyrkimisellä. Sikäli tämä on tämän tutkielman kannalta ristiriitainen, että se toisaalta osoittaa pyrkimykseni toiminnan tapahtuvan osallistujien ehdolla, osallistujien tarpeiden huomioimisen ollessa yksi tärkeimmistä kysymyksistä tässä työssä. Suunnitellessani kurssin ensimmäisiä

kertoja, opinnäytteeseeni sisältyneet tutkimuskysymykset toimivat enemmän suodattimena, jonka läpi tarkastelin itse toiminnan suunnittelua.

Suunnittelin aloitusviikonlopun painottuvaksi tutustumisen, luottamuksen rakentamiseen, sekä katseen alla olemisen teemojen ympärille. Ensimmäisen viikonlopun toiminnasta keräsin palautetta, jolla pyrin kartoittamaan osallistujien toiveita tulevasta, ja ajatuksia ensimmäisestä kerrasta. Alkuperäisiä kirjallisia palautteita en tämän kirjoittamisen aikaan löytänyt mistään, mutta olin niistä onneksi kirjoittanut työpäiväkirjaan. Seuraavassa ote oppimispäiväkirjasta, jossa kerron palautteesta omin sanoin, sekä niitä välillä kommentoiden:

Pidettiin arvokkaana, että teatteritoimintaa järjestetään, kun siihen ei juurikaan ole mahdollisuutta Savonlinnassa.

Koettiin mahtavana, että ikähaarukka oli näin iso (12–68)

Ryhmän mieluisuus korostui muutamassa palautteessa, avoin ja heittäytyvä.

Oli turvallinen olo tehdä.

Leikit olivat hyviä, ja oli miellyttävää, että sai aikuisena luvan kanssa leikkiä ilman että kukaan arvostelee.

Ylipäänsä ajattelun monipuolistamista arvostettiin. Erilaista älyllistä haastamista kuin arjessa

Toisten matkimista toivottiin lisää. (liittynee eleen liikkeen toistamiseen ja peiliharjoitukseen)

Kävelyä toivottiin vähemmän, toisaalta kiiteltiin, että sai liikkua.

Muutoin ei ollut toiveita, muuta kuin luotto siihen, että jatkossakin on mielekästä.

(Omat kurssimuistiinpanot, 2023)

Palautteen suurin anti oli, että toimintaa arvostettiin, ja että se koettiin turvalliseksi ja mieluisaksi. Siitä selviää myös, että harkintakykyyni toiminnan suunnittelussa luotettiin, ja mitään erikoisia toiveita toiminnasta ei ollut. Tässä ilmaantuu ilmiö, joka

myös näyttäytyi alkuperäisessä tutkimuskysymyksessä. Ennakkokäsitykset ja olettamukset. Tämä aiheutti suuren määrän jatkokysymyksiä itselleni. Millaista toivetta toiminnan suuntaamiselle voi antaa, jos kokemusta teatteritoiminnasta ei juuri ole? Miten harrastuksen syyt tulee harrastajilta näkyväksi, vai tulevatko ne? Ovatko näkemykseni suodattuneet kokemuksistani, siten että satun vain tietämään mitä harrastaja kaipaa? Miten purkaa ne näkyväksi tämän tutkielman kannalta? Tämä oli ensimakua itselleni tutkimuskysymysten vaikeudesta, joka aiheutti hieman pohdintaa, siitä miten ylipäänsä voin kurssia hyödyntää tässä työssä. Ennakkokäsityksistä ja olettamuksista päätin pääosin luopua, vaikka mielestäni se onkin hyvin kiinnostava kysymys. Minua kiinnostaa erilaiset olettamukset, ja mielikuvat teatterista sitä harrastamattoman silmin. Tietysti tämä palautuu omaan polkuuni, jossa oma kokemus teatteriin tutumisesta oli todella käänntekevä ja elämää mullistava. Mutta tämä kiinnostaa myös siinä mielessä, että kuinka voisin toimia teatterin ilosanoman sanansaattajana, jos en tiedä miten siihen eri konteksteissa suhtaudutaan.

Palautteesta löytyi jo tuossa vaiheessa viitteitä ryhmän merkityksestä osallistujille. Vastauksista voi tehdä varovaisen tulkinnan, että lievää jännitystä ryhmän koostumisesta on saattanut olla joillain osallistujilla. Myös kommentti turvallisuudesta saattaa liittyä ryhmään, ja oletettavasti myös omaan toimintaan opettajana. Leikkien mieluisuus myös oli esimakua tuosta heittäytymisen toiveesta, joka myös nousee myöhemmin teettämässä kyselyssäni. Osallistujat olivatkin mielestäni todella rohkeita ja innokkaita tekemään ehdottamiani harjoitteita ja leikkejä.

Ensimmäisestä viikonlopusta sain tuntuman kurssin osallistujista, ja siitä sain suuntaa tuleviin kertoihin. Vaikka en missään vaiheessa tehnyt koko kurssia kattavaa opetussuunnitelmaa, laadin kuitenkin alustavan kurssiviikonloppujaon, jota olen noudattanut enemmän ja vähemmän siitä lähtien. Olin otsikoinut kurssiviikonloput itselleni: “Sillisalaatti”, “Esiintyminen näyttelemisen, dialogi, monologi”, “Esitys tekstistä”, “Esitys omista lähtökohdista”, ja “demoilua” (Omat kurssimuistiinpanot, 2024). Suunnitellessani toista viikonloppua, olin kirjannut itselleni kysymykset muistiin: mikä on teatteriopettajan tehtävä, ja osallistujien odotukset.

Ensimmäisen kerran kokemusten perusteella päätin ottaa seuraavaksi tekstin parissa toimimisen yhdeksi pääteemaksi. Huomasin ensimmäisenä viikonloppuna tekstin kanssa työskentelyn aiheuttaneen jännitystä, ja että se myös rajoitti heittäytymistä.

Tämä ei sinänsä ollut itselleni uusi huomio, samaan olen törmännyt lähes jokaisen ohjaamani näytelmän harjoituksissa. Alkuperäinen suunnitelmani painottui tarinoihin, siten että teksti ja dialogi olisivat vain lähtökohta, joka toimisi materiaalina esiintymisharjoituksille. Olisin varmasti voinut päättää myös toisin, kohti alkuperäistä suunnitelmaa, mutta tekstin käyttö tuntui loogiselta askeleelta. Vaikka toista viikonloppua suunnitellessa olin päätenyt teemallisesti esiintymiseen ja näyttelemiseen, oli lopullinen toiminta enemmän erilaisten tekstin tulkintojen etsimistä, ja sen kautta toimimista. Pyrin näyttämään kuinka tekstiä voi tulkita monin tavoin, vaikka sen sisällöstä saattaisikin tulla voimakkaita mielikuvia siitä mitä alkuperäinen kirjoittaja on kohtauksella hakenut. Lopulta tulkintojen kirjo oli varsin kattava, ja luulen, että havainnot tekstin muovautuvuudesta ja sen toimimisesta materiaalina, olivat osallistujille yllättäviä. Tässä voisin sanoa päässeeni erityisen huomattavalla tavalla kiinni mielestäni tärkeään teatteriopettajan tehtävään. Osoittaa taiteellisen toimintaan suuntaamalla mikä voi olla kiinnostavaa, ja mikä voi olla mahdollista.

Kolmas kurssiviikonloppu keskittyi, esiintymiseen ja näyttelemisen tekniikoihin. Itse käytän näyttelemisessä niitä tekniikoita, mikä minulle itselleni toimii. Saatan pyrkiä rentoutumaan fyysisen lämmittelyn avulla, tai pöljäilemällä. Itse näyttelemisen tekniikkaan minulla ei ole mitään koulukuntaa, tai metodia, jota orjallisesti käyttäisin. Tästä syystä en koe mielekkääksi tarjota mitään tiettyä kaavaa, kuinka näyttelemistä tulisi harjoitella. Voisin jopa ajatella, että mikäli minulla olisi jokin voimakas mielipide, kuinka asioita tulisi tehdä. Tulisi minun myös pitää oma ajatteluni huokoisena ja hengittävänä sitä kohtaan mikä oppilaille toimii. Tämä pätee myös kaikkeen muuhun opetettavaan aiheeseen. Ainoa mihin minun tulee pyrkiä, erilaisten työtapojen punnitsemiseen suhteessa siihen minkälainen työskentely voisi opetettavalle ryhmälle toimia. Sen perusteella voin esitellä ja ehdottaa valitsemiani tekniikoita. Tällaisen yleiskurssin kontekstissa tämä oli mielestäni erityisen aiheellista, kun kurssin tavoitteena on ollut antaa jokin käsitys siitä mitä teatteritoiminta voisi olla.

Pyrin rakentamaan viikonlopulle sellaisia harjoitteita, jotka olisivat kyseisen ryhmän esiintymisen taitoja rakentavia, sekä tarjoaisivat riittävästi haastetta, mutta tuntuisivat myös mielekkäiltä. Edellisen kurssin palaute kävelemisen vähentämisestä vaikutti myös työtapojen valitsemiseen. Huomasin itsekkin, että ensimmäinen kerta oli hyvin kävelypainotteista. Suunnitellessani tein pohdintaa sen parissa, että tulisiko syventyä

joihinkin tiettyihin tekniikkoihin syvemmin, päätin kuitenkin esitellä paljon erilaisia harjoituksia viikonlopun aikana.

Opetuksessa antamani huomiot keskittyivät pääosin huomion suuntaamista harjoitteissa harjoitettaviin teknisiin taitoihin, tai esiintymisen mahdollisiin eri laatuihin. Annoin mietittäväksi kysymyksiä kuten: Tulevatko voimakkaat mielikuvat, tai aidot tunteet näkyväksi katsojalle. Tai mitä näyttelijänä voimakkaista mielikuvista, tai oikeista tuntemuksista voi ammentaa. Pyrkimyksenäni oli painottaa tuota harjoitteiden teknistä puolta, ja sen tarkoitusta. Teknisten taitojen opettelu antaa välinteitä näyttelemiseen, joka helpottaa roolityöskentelyä varsinaisessa esitykseen tähtäävässä projektissa. Jälkikäteen ajatellen, olisin voinut pitää teknisen puolen korostamisen, mutta antaa enemmän aikaa joillekin harjoitteille. Tässä mielestäni korostui opettajuuteni vääränlainen painotus, olettaessani osallistujien toiveita. Mielessäni saattoi tuolloin olla jonkinlainen tarve pitää osallistujat kiinnostuneina esitellen erilaisia harjoituksia. Mutta tämä ei varsinaisesti palvele opetusta. Tärkeäksi huomioksi nousi, että opettajana minun tulee luottaa harjoitteiden kantokykyyn, ja olla pelkäämättä tylsistymistä. Tylsistyminen ei ole yhtä vaarallista kuin se, ettei ole luottamusta omaan harkintakykyyn toimintaa järjestettäessä.

Viikonlopun tärkeimpänä huomiona olin kirjannut, että reflektioon saattaminen on tärkeä pyrkimys. Tarkoitan sitä, että huomasi kysellessäni huomioita eri harjoituksista, kommentoivat vastaukset monesti tehtävien vaativuustasoa. Eli sitä että suorittivatko he kysytyn tehtävän mielestään jollain lailla oikein, tai oliko jokin vaikeaa tai helppoa. Toki välillä käytin “helppoa ja vaikeaa” apukysymyksenä kun halusin kysyä heiltä huomioita, mutta se on ehkä enemmän tapa saada jokin vastaus aikaiseksi. Se miten paljon helppouden tai vaikeuden on hyvä määrittää yleishuomioita, on sitten kysymys erikseen. Huomasin, että osa toiminnan sanallisesta alustamisesta oli itseltäni jäänyt vaillinaiseksi. Pohdin paljon jo ennen kurssin alkua, kuinka paljon on tarpeellista avata eri harjoitteiden merkitystä tai pyrkimystä. Koen yhä, että siihen on haastavaa vastata. Joissakin harjoitteissa ei-tietäminen on mielestäni kiinnostavampaa, kuin toimintaa mahdollisesti väärään suuntaan määrittävällä ohjeistuksella toiminen. Liika ohjeistus, ja rajaus saattaa estää monia mahdollisia, muutoin nousevia huomioita syntymästä. Tietämättömyys saattaa toisaalta ruokkia myös epävarmuutta, joka vaatii sitten jonkin muunlaista toiminnan perustelua, kuten abstraktimpaa ohjeistusta, tai “mikään ei ole väärin” tyylistä rajausta.

Nämä ovat tärkeitä mietittäviä opettajana, mutta vieläkin tärkeämpää mielestäni on, että pyrkii ottamaan selvää, mitä oppilas lopulta sai. Ei pelkästään opettajan oman toiminnan laadun varmistamiseksi, vaan myös vastavuoroisen oppimisen tähden. Jotta itse opettajana, ja mahdollisesti kaikki muut ryhmäläiset, voisivat oppia oppilaan ainutlaatuisesta kokemuksesta. Tilanteissa, jossa vastaus johonkin näyttelijäntyölliseen suoritteeseen on: “oli helppoa”, on hyödyllistä pysähtyä miettimään, mitä muuta toiminnassa oli huomioitavaa, kuin se että se tuli suoritetuksi tai että se oli helppoa. Muistiinpanoissani mainitsen, että reflektion äärelle saattavien kysymyksiä muotoilu ei ollut helppoa. Kasvatuspsykologian oppikirjassa (Lehtinen, Kuusinen, Vauras 2007) mainitaan oppilaiden oman ajattelun kuvaamisen olevan vaikeaa, ja että: “opettaja voi helpottaa tätä siten hän mallintaa ääneen ajattelemalla tehtävän ratkaisua tai auttaa oppilaita kysymyksin ja vihjein” (2007, 253). Tarpeenani olikin muotoilla kysymyksiä uudelleen, jotta sain osallistujia niiden huomioiden äärelle, joita toiminnalla pyrin saavuttamaan. Tähän mainittakoon lisäksi, että huomiot olivat monesti myös yllättäviä, joita en osannut odottaa, mutta joiden äärelle pystyttiin myös pysähtymään ja keskustelemaan. Tämä vastavuoroinen oppiminen, ja huokoisuus on joskus hankalaa toteuttaa. Siihen saattaa olla esteinä voimakkaan perinteen tuoma vaade. Kuinka paljon itsekkin olen oppinut minua kokeneemmilta joistain näennäisistä “teatterin faktoista”. Kankkulan kaivoon sanon minä, ja aistit auki.

Neljäs viikonloppu oli yllättävä, joka vaati minulta vielä vahvempaa soveltamista jo suunniteltuun. Olin suunnitellut viikonlopun noin kymmenelle hengelle, mutta syystä ja toisesta osallistujia oli vain neljä paikalla. Osaltaan tämä epä tietoisuus osallistujien määrästä oli oma virheeni. Minun olisi ollut mahdollista saada tieto osan puuttumisesta etukäteen, mutta lähtökohtaisesti oletin, että kokonaiselle kurssille ilmoittautuneet pystyvät hyvissä ajoin kertomaan poisjäännistään. Myös mitään suoraa yhteydenottomahdollisuutta ei kaikilla osallistujilla ollut minuun, vaan poikkeustilanteissa he pystyisivät ilmoittamaan opistolle. Osalla oli jotain muuta menoa, ja ainakin yhden osallistujan pois jäänti jäi arvoitukseksi. Huomioksi tästä muodostui, että neljä henkeä on tällaisessa yhteistoiminnallisessa kurssilla jo todella pieni osallistujamäärä.

Alkuperäinen suunnitelmani oli, että lukisimme valikoimani lasten näytelmän, ja myöhemmin käsitteisimme sitä pienemmissä ryhmissä, tehden siitä joitakin kohtauksia.

Nyt toiminta tuli muovata neljälle osallistujalle, joten mieleeni nousi kysymyksiä esiintymisen ja katsomisen suhteesta. Pienryhmissä osallistujat olisivat voineet nähdä muiden tulkintoja kohtauksista, ja näyttää toisille vastavuoroisesti omiaan. Tämä esiintyjänä ja katsojana toimiminen on mielestäni hyväksi todettua ja tehokas ja tapa näyttää asioita. Siinä saa heti suunnitella toimintaa kohti tapahtuvaa toimintaa, kun tietää että sitä tehdään katsottavaksi. Koin että neljän hengen ryhmässä ei ollut mielekästä jakaa heitä kahdeksi pariksi. Vaan toiminta tapahtui koko ryhmän kesken. Vaikka alkuperäinen suunnitelma joutui muuttumaan lennossa, onneksemme kurssiviikonloput ovat kaksi päiväisiä. Turhaa työtä välttääkseni, tapanani on ollut tehdä toisen päivän tarkempi suunnitelma vasta ensimmäisen päivän jälkeen, juuri tällaisten tilanteiden varalta.

Ennen näytelmän lukemisen alkua, katsoin että oli hyvä hetki luennoida omista kokemuksistani, siitä miten teatteriesitystä valmistetaan. Kasvatuspsykologian oppikirjassa mainitaan, kuinka luento-opetuksessa joudutaan olettamaan, minkälaista aikaisempaa tietoa keskiverto-oppilaalla on (2007, 252). Luenointi oli tästä syystä mielestäni aiheellista, sillä en tiennyt minkälaisia ennakkotietoja esityksen valmistamisesta osallistujilla oli. Ymmärtääkseni kokemukset olivat pääosin melko vähäiset. Kevyen luenointini aikana pyrin antamaan tilan kysyä mitä vaan, mitä tulee mieleen kyseisestä aiheesta. Tällaisissa ryhmätilanteissa koen, että varsinkin suurissa ryhmissä voi olla vaikea kysyä itselleen epäselviä asioita. Voi olla helppoa alkaa arvottamaan omaa kysymystään “typeräksi”, tai miettii muiden tietävän jo paljon enemmän. Itse ainakin olen kamppailut tämän kanssa elämäni aikana. Tästä syystä minulle on erittäin tärkeää, että tilaisuus kysyä ja kommentoida on, jos ei alinomaakaan, niin sitten siihen ainakin tehdään jossain vaiheessa tilaisuus. Olen myös tätä varmistaakseni huomannut käyttäväni opettajana eräänlaista “rautalangasta vääntämisen” tapaa. En pelkästään sen vuoksi että jännittäisi kysyä “typeriä” kysymyksiä, vaan siksi että olen itse kokenut paljon olettamuksia monessa opetustilanteessa, jossa olen ollut oppijan asemassa.

Mielestäni teatterista on myös vallalla paljon romantisoituja mielikuvia ja jopa mystiikkaa. Tämä liittyy erityisesti niihin mahdollisiin ennakkokäsityksiin teatteritoimintaa kohtaan, jotka minua vasta harrastustaan aloittavissa kiinnostaa. Erilaisten ennakkokäsitysten lisäksi, osallistujilla saattaa olla mahdollisia pelkoja muiden kokeneempien ajattelusta: “miksi tulit tänne, jos et tiedä yhtään mitään”. Tola

puhuu alemmuuden ja huonouden tunteestaan näyttelijäopinnoissaan, ja kuinka ei osannut antaa itselleen lupaa oppia ja olla tietämätön (Tola 2009, 8–9). Tolan kokemus on todella tunnistettavaa myös omalla kohdallani. Mahdollisesti kokemus on kummunnut juuri omista teatteriin liittyneistä mielikuvista, ennakkokäsityksistä, ja taiteeseen liittämästäni mielikuvasta elitismistä ja portin vartioimisesta. Uskon että tällaisia ajatuksia voi olla muillakin, ja siksi näitä puolia on hyvä huomioida. Erityisesti jos ryhmässä on uusia tulokkaita.

Opettajana toimiessani tällaisissa, oman henkilökohtaisten kokemusten jakamisen parissa, tulee välillä tunne siitä, että kuulostan yrittäväni päteä. Itselläni se saattaa johtua todella voimakkaasta itsetietoisuudesta puhuttaessa itsestä, ja tietoisuudesta omista omaksutuista puhetavoistani. Asioiden muotoilu saattaa olla välillä hankalaa, ja puntarointi siitä mikä on olennaista. Haastavaa on löytää se raja mitä kaikkea tulee “vääntää rautalangasta”. Tähänkin auttaa tietysti dialogisuus oppilaiden välillä. Tilanteen lukeminen ja keskusteleva kulttuuri. Tilan antamisessa kaikenlaisille kysymyksille on oltava myös tarkkana, sillä ensimmäisen vastaus on harvoin koko ryhmän totuus. Myös ensimmäisen vastaus saattaa sävyttää vielä prosessointivaiheessa olevan kokemusta ja jopa estää sitä muodostumasta.

Keuyen luennointituokion jälkeen luimme näytelmän, pysähtyen välillä keskustelemaan kohtauksien sisällöistä. Tapahtumista, hahmoista ja käänteistä. Viikonloppu eteni erilaisten näytelmätekstin käsittelyyn liittyvien tehtävien muodossa. Kirjoittamista ja hahmojen rakentamista. Viikonloppu päättyi lopulta siihen, että kokeilimme miltä tuntuu harjoitella kohtausta. Toimin itse ohjaajana valitun kohtauksen työstämisen aikana. Kokonaisuus saattoi jäädä pintaraapaisuksi, mutta mielestäni heidän oli tärkeää saada jokin kokemus kohtauksen työstöstä.

Viidennelle kerralle päätin ehdottaa jonkin pienimuotoisen esityksen valmistamista viimeistä kurssin kokoontumiskertaa ajatellen. Koin että kurssilaisten on hyvä saada kokemus myös esiintymisestä ryhmän ulkopuolisille katsojille, se saattaa joillekin olla se jännittävin kokemus. Viides kerta toimi myös eräänlaisena kokoavana kertana, jossa pyrimme muistelemaan aiempien kertojen tärkeimpiä kokemuksia. Tämä auttoi kurssilaisia kehittämään omista lähtökohdistaan haluamansa kaltaista esityksellistä kokonaisuutta. Päädyimme lopulta valikoimaan muutamia hahmoja, ja esityshahmotelmia tapahtumaan. Lisäksi kurssilaiset kokivat, että heistä oli mielekästä

esitellä erilaisia harjoituksia, lähinnä lämmittelyleikkejä olemme kurssilla tehneet. Tämä leikillisuus on siis selvästi ollut arvokasta kurssilaisten kokemuksessa.

Viides kerta jäi tämän työn kannalta viimeiseksi kerraksi. Minua kiinnostaa kuinka luottamus toimintaa kohtaan on kantanut läpi kurssin, aina sen loppuun asti. Mietityttämään jäi muutamien kurssilaisten pois jäänti loppua kohden, erityisesti tämän opinnäytteen aiheiden kannalta. Viimeisen kerran jälkeen pystyn tekemään kurssista lopullisimmat johtopäätökset, kuinka toimin opettajana suhteessa tämän työn kysymyksiin, mutta tässä jo avasin suurimpia oivalluksiani. Johtopäätelmäni teatteriohjaajan tehtäväksi teen tämän työn viimeisessä luvussa.

Yleisesti koen, että konkreettisimmat harrastusmotiivit, joita mielessäni pyörittelin opettajana toimiessani, olivat onnistumiskokemusten tarve, kuulluksi tai huomioon otetuksi tulemisen tarve, ja jokin liittyen yhdessä tekemiseen. Onnistumiskokemukset ovat itsellä aina ensiohjauksista lähtien olleet merkittäviä tilanteita, joita koen tähdelliseksi tuoda näkyviin. Tämä näyttäytyy vilpittömänä kannustuksena ja rohkaisuna, joka mielestäni tulee opettajana toimiessani hyvin helposti. Minun on helppo rohkaista ihmisiä, ja olla iloinen heidän uskalluksestaan. Se ei kuitenkaan rajoita antamiani kriittisiä huomioita, tai ehdotuksia toiminnan jatkokehitykselle. Kriitikki ja kannustus eivät ole toisiaan poissulkevia. Tyhjää ”hyvähyvää” on kuitenkin syytä välttää, koska uskon että sen mitäänsanomattomuuden pystyy aistimaan.

Kuulluksi tuleminen ja yhdessä tekeminen näyttäytyi toiminnassa siten, että annoin osallistujille tilaa kysymyksille, omille kokemuksilleen, sekä keskusteluilleen. Jatkovasti pyrin aistimaan heidän tarvettaan olla yhteisen toiminnan äärellä. Tämä saattaa olla myös haaste, toiminnan vireyden ja keskittymisen säilymisen kannalta. Siksi tuntuu, että välillä olisin voinut olla napakampikin pitäessäni toimintaa fokuoituneena. Myös ajan myötä tuntui, että oli luontevaa asettua ajoittain enemmän osaksi ryhmää. Näin ylläpitäen itselle luontaisesti rentoa ilmapiiriä yllä.

4.2. Vapaaehtoinen kysely ryhmäläisille

En ollut varma kurssin alettua, kuinka hyödyntäisin sitä tässä opinnäytteessäni, mielessäni pyörivät käytännön linkkinä toimimisen lisäksi enemmän tietoon perustuva materiaali kuten haastattelut, ja kyselyt. Lopulta päädyin Sinivuoren tutkimuksesta

inspiroituneena kyselyyn, jonka näkökulmana oli teatteriharrastusmotiivit ja kokemus harrastamisesta. Kysely sisältää avointen kysymysten, sekä pisteytettävien väitteiden osion. Kaikki kysymykset ja väitteet löytyvät liitteenä tämän työn lopusta.

Avointen kysymysten laadinnassa yritin miettiä muotoiluja, joilla saisin muutamalla kysymyksellä paljon tietoa. Halusin että kysymyksiin vastaaminen ei tuntuisi työläältä tai aikaa vievältä. Pelkäsin mahdollisten vastausten jäävän todella vähäiseksi, jos säikytän vastaajat liian laajalla ja aikaa vievällä kyselyllä. Jälkikäteen ajattelen olleeni liian varovainen kyselyn laatimisessa, sillä monet vastaukset olivat melko lyhyitä. Tähän varmasti osaltaan vaikutti antamani ohjeistuksen muoto: “Arvostan että luet kysymykset huolella, ja vastaat avoimiin kysymyksiin, sillä laajuudella kuin koet tarpeelliseksi.” Olisin tässä voinut olla rohkeammin aiheen äärelle pysähtymään kehottava.

Sinivuoren tutkimuksesta sain myös ajatuksen kyselyn jälkipuoliskon väittämiin, joita käsitteelin enemmän kolmannessa luvussa. Ajattelin saavani väitteistä tehokkaasti tietoa harrastusmotiiveista ja lähtökohdista. Kyselyn tehtyäni en ollut vielä edes täysin varma siitä, kuinka tulisin vastauksia käsittelemään, tai että tulisinko lainkaan. Väitteet olivat lopulta hieman liian kevyesti pohdittu, ja kuten aiemmin totesin se olisi kaivannut enemmän samoja väitteitä eri kulmasta, jotta olisin päässyt tarkempiin johtopäätelmiin. Myös joitakin väitteitä olisin voinut jälkikäteen mietittynä lisätä, kuten väitteen onnistumisen kokemuksista.

Kysymykset ja väitteet muotoilin siten että pyrin saamaan tietoa harrastuksen syistä. Kysyin kysymyksiä aiemmista kokemuksista ja osallistumismotiiveista suoraan, mutta kaivelin myös kurssin odotuksia. Sekä mitä mieluisaa kurssi on kyselyn suorittamisen aikaan jo antanut, onko jokin yllättänyt, ja vielä mikä on heidän näkemyksensä teatteriopettajan tärkeimmästä tehtävästä. Osa kysymyksistä olisi ollut hyvä suorittaa ennen ensimmäistäkään tapaamiskertaa, sillä jo tapahtunut toiminta on varmasti vaikuttanut joiltain osin kysymysten vastauksiin. Kysymyksiä käsitellessäni olen merkinnyt eri vastaajien lainaukset nimityksillä V1-V7.

En käsittele tässä saamiani vastauksia yhtä metodisesti kuin Sinivuori, vaan käytän niitä kirkastaakseni omia johtopäätelmiäni harrastusmotiiveista, ja arvioiden omaa opettajuutta kurssilla. Käsitteelen tässä jonkin verran samoja kysymyksiä kuin

aiemmassa luvussa. Huomio kuitenkin suuntautuu tässä osiossa enemmän teatteriopettajan tehtävän pohtimiseen, motiivien sijaan.

4.2.1. Vastaajien aiemmat kokemukset

Ensimmäisten kysymysten tarkoituksena on saada kuva kyselyyn vastanneista, kuten vastaajien määrä, ikä ja mikä on harrastuneisuuden taso. Kyselyyn vastasi 7 henkilöä. Vastaajien ikähaarukaksi muodostui 52–75-vuotiaat. Neljä oli osallistunut yhteisen kurssiviikonloppuun, yksi kahteen ja loput kaksi kolmeen. Tällä oli merkitys suhteessa siihen, kuinka paljon he ovat jo ehtineet viikonloppujen aikana kartuttaa kokemuksiaan. Tämä olisi merkityksellisempi tieto, jos olisin pyrkinyt tarkemmin erottelemaan harrastuksensa vasta-aloittaneet vastauksista, joka olisi alkuperäisen suunnitelman mukaisesti mahdollistanut laajemman selvityksen myös ennakkokäsityksistä. Nyt kysymys jää hieman irralliseksi. Kolmannella kysymyksellä (3a) selviävä harrastuneisuuden taso jakautui siten että 4 vastanneista vastasi harrastaneensa aiemmin, ja kolme ovat kurssilla ensikertaa teatteritoiminnan parissa.

Kolmanteen kysymykseen liittyi jatkokysymyksiä aiemmin harrastaneille. Kysymykset koskivat aiempia kokemuksia. Ensimmäisessä jatkokysymyksessä (3b), pyydän vastaajia avaamaan omia aikaisempia kokemuksiaan. Aiemmin harrastaneiden kokemus oli pääosin melko vähäistä, tai edellisestä kerrasta oli kauan aikaa. Yksi vastanneista oli käynyt pidemmän kurssikokonaisuuden, jossa oli tehty draama- ja improvisaatioharjoituksia.

Toinen jatkokysymykseni (3c) suuntakin jo taustakartoituksesta, merkitysten ja syiden selvittämiseksi aiempien kokemusten pohjalta. Kysyn: “Mitä olet aikaisemmissa kokemuksissa kokenut teatteriharrastuksessa kiinnostavaksi? Onko jotain mikä saanut sinut jatkamaan? Nouseeko mieleesi jotain erityisen merkityksellistä kokemusta?” Osa vastauksista liittyy jollain tavalla rohkeuteen. Vastauksista kahdella nousee yhtenevinä termeinä heittäytyminen, toinen mainitsee kulmaksi myös tuntemattomien kanssa toimimisen, ja toinen mainitsee yleisesti esiintymisen:

Tykkään toimia ennalta tuntemattomien kanssa ja heittäytyä sekä improvisoida. (V1)

Oli kyllä aivan mahtava oppia esiintymään ja heittäytymään vaikka 70-lv menet oli aika ”ohjaamatonta”. (V5)

Erään vastaus painottuu rohkeudessa jännittämisen puoleen, toimiessa eri tilanteissa ja eri ihmisten kanssa. Hänen vastauksensa kuulostaa samalta, miten itse olisin aikoinaan voinut kuvata toimintaan lähtemistä:

Olen ollut aina jännittäjä. Olen kokenut uudet tilanteet, ihmiset ja paikat ahdistavina. Draaman kautta on voinut harjoitella olemista eril tilanteissa. Leikkien luovasti ihmisiin tutustuu helposti. Harjoituksissa ei ole väärää tai oikeaa. Kaikki onnistuvat aina. (V7)

Kuudennen vastaus keskittyy mieleen jääneeseen kokemukseen kabuki-teatterista. Hän täsmentää kokemustaan nostamalla huomion peruukkeihin ja liikkumistapaan. Hänen muissa vastauksissaan myös nousee toistuvana teemana liike, hänen mainittuaan aikaisemmissa kokemuksissa (3b) ohjanneen tanssinumeroita esitykseen, jossa hänellä oli sanojensa mukaan myös pieni rooli. Tanssiin ja liikkeeseen painottuva huomio voi kieliä kiinnostuksesta teatteriin, sen sisältäessä muita taidemuotoja. Vastaaajan kohdalla kyseinen muiden taidemuotojen sisältyminen painottui arvolla 3, eli jonkin verran nähdään tuossa merkitystä.

Neljäs kysymys on suunnattu kaikille vastaajille. Kysyn mikä sai alun perin lähtemään teatteritoimintaan, ja mikäli tämä kurssi oli ensikosketus, mikä sai heidät osallistumaan siihen. Samainen vastaaja kertoo lähistöllä sijainneen toiminnan syyksi:

Lähellä kouluasuntoa oli nuorisoseuran tanhu ja teatteriharjoitukset (V6)

Hän ei avaa tämän enempää, mutta voitaneen aikaisempien vastausten perusteella päätellä, että toiminta oli häntä kiinnostavaa, mahdollisesti osaltaan liittyen keholliseen toimintaan. Myös saavutettavuus helpotti toiminnan pariin päätymistä. Neljännen kysymyksen vastauksissa näkyikin toiminnan mahdollistuminen, joko ajallisesti tai tarjonnan myötä syyksi toimintaan lähtemiselle. Se näyttäytyy usean vastauksessa:

Olen jo pitkään miettinyt. että jos aika ja paikka kohtaavat, niin osallistun ja nyt onnekseni kävi niin. (V1)

Kurssi vaikutti mielenkiintoiselta. Aina halunnut mennä johonkin teatteriharrastukseen, muttei aika ja uskallus ei ole riittänyt. (V2)

Haaveillut vuosikymmeniä aloittaisin. (V5)

Kun työura loppui, päätin täyttää päiväni mukavilla asioilla, joihin työssä ollessa ei ollut aikaa tai uskallusta ryhtyä. Kun - - aloitti opiston rehtorina, odotinkin että tarjolle tulee jotain mukavaa teatteritoimintaa. Kun ”synnyttäjä-kaveri” pyysi mukaan kurssille, ei tarvinnut kahdesti miettiä! (V7)

Tästä voitaisiin päätellä Suomessa olevan paljon potentiaalisia harrastajia, jotka olisivat valmiita toimintaan, mikäli sellaista järjestettäisiin. Yksi tätä korostava huomautus tuli kyselyn lopussa tiedustellessani oliko jotain mitä minulta on jäänyt aiheeseen liittyen kysymättä. Kysymyksen viereen oli vastattu: ”Punkaharjulle tarvitaan kesäteatteri!”

Seitsemännen vastaajan viittaus kaverin osallisuudesta toimintaan lähtemiseksi toistuu myös neljännellä vastaajalla, joka on hänen ainoa vastaukseen kirjaamansa syy: ”Ystävä kysyi mukaan”. Kolmas vastaaja antaa syyksi omien rajojen kokeilun.

4.2.2. Odotukset, annit

Viidennessä kysymyksessä kysyin mitä osallistujat odottavat kurssilta. Tässä toistuu samoja teemoja kuin kolmannessa kysymyksessä, kysyttäessä aiempia kokemuksia ja niissä koettuja merkityksiä. Useasta eri vastauksesta ilmenee suuntaus muiden ihmisten kanssa toimimiseen. Vastauksista löytyy myös mainintaa esiintymisestä, tarinan kerronnan taidoista, ja toive erilaisista draamaharjoituksista. Eli toive yhteisestä toiminnasta on läsnä. Myös kaikuja merkittävimmistä motiiviluokista, onnistumisenkokemuksista ja halusta oppia on nähtävissä. Erään osallistujan vastaus, jossa hän toteaa, ettei ole ennakko ajatuksia, on kiinnostava. Tämän koen liittyvän samaan kuin aiemmassa osiossa, ensimmäisen kurssikerran palautetta pohtiessani: mikäli ei koe tietävänsä mitä toiminta on, tai mitä se voisi olla, osaako silloin toivoakaan mitään? Tämänkään takia en koe, että opettajana on koskaan syytä täysin perustaa opetettavia sisältöjä oppijoiden omien kiinnostusten mukaan.

Heittäytymistä ja tutustumista uusiin ihmisiin höystettynä ammattitaitoisella ohjaamisella. (V1)

Rohkeutta heittäytyä (V2)

Vahvistusta omalle esiintymistaidolle (V3)

Ei ollut mitään ennakko ajatuksia. (V4)

Löytää oman persoonallisen tavan tuoda tarinaa esiin. (V5)

Mukavia uusia ihmisiä ja virkistystä talveen! (V6)

Toivoin mukavaa yhdessäoloa eril draamaharjoitusten parissa. (V7)

Kuudennessa kysymyksessä kysyin parhaimpia anteja tähänastiselta kurssilta. Ilokseni huomaa, että vastausten perusteella kurssin ensimmäisinä kertoina odotukset ja toiminta ovat kohdanneet. Vastauksista nousevat mm. hauskuus, leikin ilo, liikkuminen, omien rajojen kokeilu, heittäytyminen, haastava yhdessä tekeminen, ja tutustuminen kurssilaisiin. Pitkälti samoja asioita mitä ovat luetelleen toimintaan lähtemisen syiksi ja odotuksiksi. Mielikuvitusta haastava tekeminen kuulostaa siltä, että olen onnistunut luomaan jonkinlaista luovaa pohdiskelua. Yksi vastaajista myös kokee tehdyssä toiminnassa olevan jotain hyödynnettävää hänen omissa opettajan sijaisuuksissaan. Leikkimisestä muistan kuulleen jonkinlaisen lausahduksen mitä tämän työn otsikkonakin on “ei tällaista vaan pääse tekemään missään”. Alkukertoina leikkimisestä vaihdettiin ajatuksia. Koettiin ylipäättään tärkeänä, että pääsee luvan kanssa tekemään kurssilla tehtyjä asioita.

Edellä mainitut (V1)

Hauskuus. Mukaansatempaavat jutut. (V2)

Leikin ilo, liikkuminen, omien rajojen kokeilu (V3)

Yllättävän helposti pystyi heittäytymään. Ilman sydämen tykytyksiä. (V4)

Heittäytyminen, liike ja helppous, ryhmätyötavat. (V5)

Monipuolista mielikuvitusta haastavaa yhdessä tekemistä. (V6)

Tutustuminen kurssilaisiin, jotka jakavat saman innon ja halun ”draamailuun”. Se että on oppinut mukavia draamaharjoituksia, joita voi välittää myös koululaisille, kun joskus pääsee taas sijaisopeksi. (V7)

Seitsemännessä kysymyksessä pyrin hakemaan kevyttä reflektiota suhteessa ennakkokäsityksiin ja odotuksiin. Olen muotoillut kysymyksen: “Onko jokin asia kurssissa yllättänyt? (voit miettiä esim. sisältöä, toimintaa, ryhmäläisiä, opetustyyliä, nousseita tuntemuksia...)” Vastauksista eniten itselle nousevat huomiot muihin osallistujiin, kuinka ryhmäytyminen koetaan positiiviseksi ja yksi kertoo: “Kaikissa enemmän kuin näkyy päälle.” Tässä mieleni palautuu Levinasiin ja hänen mietteisiinsä Toisesta. Teatterissa päästään näyttämään itsestämme sellaisia puolia, joita ei välttämättä muutoin tulisi arkielämässä näytetyksi. Mahtaako olla, että tällaisissa eri puolien näkemisessä, toisesta ihmisestä saattaa tulla jopa entistä kiinnostavampi arvoitus? Toinen pääsee yllättämään paljon perustavanlaatuisemmin, kun ei ole ehtinyt asettaa toiseen mitään arkielämän ennako-oletuksia. Tähän myös liittyy oma pohdintani tutun mahdollisesta vaikutuksesta ensikosketuksessa teatterissa, voiko olla vapauttavampaa näyttää eri puolia itsestä tuntemattomalle, kuin tutulle? Vähän tämän kaltaista aihetta Sinivuori sivuaa haastatteluissaan. Hän kertoo kahdesta haastateltavastaan, jotka kokivat erityistä painetta, läheisen ihmisen ollessa katsomassa esitystä. Toinen oli kohdistanut huomaamattaan tai tietoisesti näyttelijäntyötään läheistä kohti, ja toinen koki selittämisen tarvetta, miksi oli ollut paljon pois kotipiiristä (Sinivuori 2002, 209–210). Nämä huomiot mielestäni kertovat, että tuttu ihminen vaikuttaa aina jollain tavalla omaan toimintaan. Kurssilaisten vastaukset seitsemänteen kysymykseen kokonaisuudessaan:

Ei, voisin haluta olla enemmänkin yllättynyt. (V1)

Monipuolinen kurssi. Kaikki heittäytyy. Kukaan ei arvostele. Ei arvostella onko joku oikein tai väärin. Opettaja kannustava. Iloinen mieli viikonlopun jälkeen ja odottaa jo seuraavaa viikonloppua. (V2)

Miten monimuotoinen pienenkin esityksen kokoaminen on. Kurssin ryhmäytyminen positiivista, vaikka porukka vaihtunut molemmilla kerroilla. (V3)

Kiva kun oli eri ikäisiä ihmisiä. (V4)

Kaikissa enemmän kuin näkyy päälle. (V5)

Ehkä se miten monenlaisia käsityksiä ja odotuksia ryhmäläisillä on. (V6)

Olen tuntenut itseni myös oikeaksi teatterilaiseksi. Ope on avannut meille näyttelijän työn ydinasioita. Äänenkäyttö, eleet, ilmeet, läsnäolo ja oma asema ryhmässä, kuuntelu - tärkeitä asioita huomioida myös omassa vuorovaikutusarjessa. (V7)

Kiinnostavaa on erään vastauksessa näkökulma arvostelusta ja kannustamisesta: “Kukaan ei arvostele. Ei arvostella onko joku oikein tai väärin. Opettaja kannustava”. Tästä nousee mieleeni alussa kertomistani kokemuksista hankalista ohjaajista, sekä teatteriin mahdollisesti liitetystä negatiivisista mielikuvista. Onko mahdollista, että tällaiset laajempaan tietoisuuteen levinneet kuvaukset ovat luoneet ennakkokäsityksiä? Vai kokeeko vastaaja ylipäätään ihmeellisenä toimimisen ryhmässä, jossa ei tarvitse sietää arvostelua? En tietenkään voi vetää varmaa johtopäätöstä, siitä että vastaus liittyisi edellä mainittuihin. Mutta kysymyksen muodon ollessa: onko jokin yllättänyt, ei liene täysin mahdottomuus niiden olleen mahdollisia vaikutteita.

Maininnat oppimiskokemuksista kertovat, että tuohon mennessä kurssilta oli jo jotain jäänyt mieleen. Seitsemäs vastaaja kokee opituissa asioissa olevan myös jotain sovellettavaa arjessakin. On myös mukavaa huomata, että aiemmassa luvussa pohtimassani opettajan tehtävässä on ollut jotain itua, ollessamme käsitelleet valmista tekstiä, ja sen erityyillisessä käsittelyssä on ollut jotain ajatuksia nostattavaa. Tähän ainakin oletan kolmannen vastaajan viittaavan pienenkin esityksen kokoamisella.

4.2.3. Opettajan tehtävä kurssilaisten mukaan

Teatteriopettajan tehtävää pohtiessani, halusin myös kuulla kurssilaisten näkemyksiä. Siihen tarkoitukseen olen tehnyt kahdeksannen kysymyksen, jossa kysyn heidän mielestään opettajan tärkeintä tehtävää:

Vetää ammattimaisesti rennolla otteella ja näin on tapahtunutkin. (V1)

Antaa kaikille mahdollisuus omiin vuoroihin, kun on harjoituksia. Kannustaa. Antaa haasteita ja vinkkejä. (V2)

Ryhmäyttää ihmiset ja saada heidät yhdessä toimimaan. Kaikkien huomioiminen tasapuolisesti. (V3)

Viedä päivää eteenpäin ja esittää vaihtoehtoja tulkintaan. (V4)

Tukea kehitystä ja persoonia. (V5)

Pitää meidät innostuneina ja liikkeellä ja auttaa löytämään erilaisia ratkaisuja. (V6)

Luoda ilmapiiri, jossa jokainen on hyväksytty omana itsenään. Olla asiantuntija omassa aiheessaan ja vetää kurssia huomioiden erilaiset osallistujat. (V7)

Yllättävää mielestäni on, että näissäkään vastauksissa ei juuri kommentoida opettajan tiedon välittäjänä, tai sen jakajana. Seitsemännen vastaajan sanavalinta: “olla asiantuntija”, kuvaa mielestäni sitä kuinka tieto itsessään ei vielä ole mitään, sillä siinä ei määrity kuinka tieto välittyy oppilaille. Asiantuntijuus on tapa suhtautua tietoon, ja opettajana toimiessa se näyttäytyy taitona hyödyntää sitä parhaaksi katsomallaan tavalla opetuksessa.

Koen että vastauksista välittyy luottamus siitä, että opetettavat sisällöt annetaan opettajan ammattitaidon ja harkintakyvyn vastuulle. Tämä voi toisaalta tarkoittaa, että opettajan odotetaan ottavan oppilaiden puolesta vastuu, suhteessa päätökseen siitä, mikä on paras mahdollinen sisältö opetukselle. Tämä vertautuu edelleen huomiooni, kuinka juuri mitään sisällöllisiä toiveita kurssilaisilla ei ollut. Joka saattaa juontua siitä, ettei tiedä mitä on mahdollista saada.

Vastauksista voisi olla tulkittavissa opettajan ensisijaisiksi tehtäviksi: Rakenteen luominen ja sen ylläpitäminen. Lisäksi eräänlainen mahdollistajana toimiminen, joka tukee, rytmittää, innostaa, esittää kysymyksiä ja haastaa. Vastauksista näkee myös, että opettajan toiminnassa ei toivota tasapäistämistä, termeinä: “persoonaa”, “omana itsenään” ja “erilaiset osallistujat” mielestäni sisältävät, ole sellainen kuin olet, kaltaisen eetoksen. Lopuksi mainittakoon, että olen henkilökohtaisesti ylpeä ammattimaisesta ja rennosta otteesta, kuinka se on välittynyt ensimmäiselle vastaajalle.

5. YHTEENVETO

Alkuperäisenä tarkastelukulmanani tässä työssä oli harrastusmotiivien tarkastelu jonkinlaisesta yllykenäkökulmasta. Halusin selvittää miksi ihmiset lähtevät teatterin pariin, ja miten voisin teatteriopettajana vaikuttaa tämän päätöksen hetkellä. Tuo alkuperäinen kysymys oli hieman outo, koska se sijoittuu ajallisesti kovin tarkkaan hetkeen, johon on vaikea tarttua, niin tutkielman kannalta, kuin opettajana konkreettisesti. Tutkielmani kehittyi alkuperäisestä suunnitelmastaan tavoitteeksi tavoittaa harrastajien omakohtaisia kokemuksia, siitä miksi ovat lähteneet harrastamaan teatteria. Mielessäni liikkui mahdollisuus laajemmasta kyselytutkimuksesta, mutta en saanut suunnitellessani otetta, siitä millaista aineistoa minun tulisi siihen haalia. Etsiessäni aineistoa harrastajien kertomuksiin, olivat löydökset liian harvassa, liian hajanaisia tai sellaisessa muodossa, jota en kokenut mielekkääksi lähteä työstämään.

Pohdin ammattilaisten näkökulmaa aluksi jotenkin täysin vastakkaisena harrastajien näkökulmalle, kunnes tutustuttuani Sinivuoren motiiviluokitukseen ja Tolan kirjaan lähemmin, aloin ymmärtämään niiden olevan toisiaan tukeva keskustelukumppani. Lopulta ottaessani omat kokemukseni ja harrastajien kyselyvastaukset mukaan keskusteluun, aloin luottamaan, että näistä voin tehdä jotain mielekästä pohdintaa. Tämä tutkielma, lopullisessa muodossaan tarkasteli teatteriharrastamisen syitä ja motiiveja, sekä pohti teatteriopettajan tehtävää harrastuksessa. Tutkielma perustui pitkälti oman pedagogisen näkemysteni pohdinnan, ja käsitellyn aineiston vuoropuheluun.

Jouduin työssä jälleen syventymään omaan henkilöhistoriaani, ja aloin löytämään perusteita sille miksi motiivit ovat minulle merkityksellisiä. Omat kokemukseni teatteriharrastuksen alussa, ja sen kehittymisessä, ovat olleet itselleni käännteentekeviä ja maailmaani mullistavia, joka osaksi selittää miksi olen pyrkinyt teatteriopettajaksi. Olen halunnut tarjota muille samankaltaisia kokemuksia teatterin parissa toimimisesta, kuin mitä itse olen saanut. Minulla on ollut tarpeena kertoa eteenpäin huomioista, joita itse pidän merkityksellisenä, ja jakamisen arvoisilta. Olen myös ymmärtänyt, etteivät tuntemukseni huomioon otetuksi tulemisen tarpeesta, sekä teatterista oman persoonani vapauttajana, ole täysin uniikkeja, eivätkä siten myöskään mahdottomia jaettavia.

Ymmärrän myös, etteivät kaikki kuitenkaan jaa täysin samankaltaista tarinaa teatterin parissa. Tästäkin syystä minua kiinnosti pysähtyä miettimään, miksi ihmiset oikeastaan harrastavat teatteria, ja miten tieto tästä yhdistyy kokemusten mahdollistajan tehtävääni teatteriohjaajana. Kolmannessa luvussa käsittelemäni motiivit, muodostavat näkemyksen teatterin harrastajista yhteiseen, luovaan tekemiseen hakeutuviksi henkilöiksi. Heitä yhdistää tarve onnistumisen kokemuksille ja myötäelämiselle, ja noihin tarpeisiin teatterin harrastaminen tarjoaa vastauksia. Teatterissa saa turvallisesti koetella uskallustaan, itsensä haastamista, ja haastetuksi tulemista. Vapauttava toiminta saattaa joillekin olla myös paikka itsensä syvempään tutustumiseen.

Näen teatteriharrastuksen yhdeksi tärkeimmäksi puoleksi sosiaalisuuden, ja sen avulla muiden ihmisten kohtaamisen. Mielekäs yhteinen tekeminen on tärkeää, ja opettajana tämä on tärkeä muistaa huomioida toimintaa järjestäessään. Sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyviä tarpeita voi tyydyttää vaikka missä, mutta monipuolinen sosiaalinen luova tekeminen on juuri teatterin ominaispiirteitä. Nyky-yhteiskunta asettaa yksilöille erilaisia odotuksia siitä, kuinka tulisi toimia, joka saattaa johtaa siihen, ettei arkielämässä tunne pystyvänsä vapautuneesti koettelemaan oman persoonansa rajoja. Siihen teatteri toimii rohkeuden tilana, jonka kautta meillä on myös mahdollisuus testata oman persoonamme syvyyksiä.

Koen että opettajan tärkeiksi tehtäviksi toiminnan järjestämisen siten, että ihmisillä on tilaa hengittää, jutella, tutustua. Opettaja voi toimia rakenteen luojana, joka pitää huolen, että kaikki tulevat kuulluksi, ja kannustaa sekä rohkaisee toimintaan. Teatterikurssilta kuullut huomiot siitä, kuinka aikuisena ei pääse enää leikkimään ovat mielestäni teatteriharrastuksen ytimessä. Mielestäni leikki on se luovan työn pienin yksikkö, joka tekee meistä tuntevia ja älyllisiä olentoja. Luova toiminta vaatii tilan, aikaa, hyväksyvän ilmapiirin, ja ruokaa mielikuvitukselle. Teatteriohjaaja voi osaltaan pyrkiä vaikuttamaan kaikkiin näihin asioihin.

Opettajaa voi kuvitella johdattajana, joka antaa meille suunnan, tai talutuksen oikean asian ääreen. Harrastaja osoittaa rohkeuttaan ilmoittautumalla kurssille, ja saapumalla sinne. Tämä on kuin kutsu opettajalle: "Näytä minulle suunta, johon mennä". Harrastajalla saattaa olla omia ajatuksia suunnasta ja siitä mitä tulee siellä kohtaamaan ja näkemään, mutta kuten oikeillakin poluilla, maisema saattaa aika-ajoin näyttää uudelta ja jännittävältä. Tähän kohtaan tarvitaan opettajaa, joka tuntee, jos ei polkua

niin ainakin polkua ympäröivän maaston. Opettajan toimiessa asiantuntijana omassa taiteenlajissaan, pystyy hän tekemään harkittuja päätöksiä mikä on toiminnan oikea suunta, ja mikä on tarkoituksenmukaista. Opettaja myös kyselee ja kiinnostuu. Saattaen näin uutta avaavien kysymysten ääreen, jotka saavat myös harrastajan reflektoimaan ja tarkastelemaan toimintansa eri merkityksiä.

Tähän loppuun vielä hieman pohdintaa opettajan merkitystä harrastamiselle. Verrattaessa opettajaa harrastekentällä yleisesti samankaltaisessa asemassa toimivaan ohjaajaan, on teatteriopettajalla tärkeänä tehtävä juuri tuo suunnan antaminen. Suunta johtaa kohti harrastajan kehitystä tukevaa päämäärää, huomioiden harrastajan omat kiinnostukset. Ohjaajalta saatuna tämä suunta usein on harjoiteltavan olevan esityksen ehdoilla. Harrastajat kehittyvät taiteessaan ainoastaan juuri sen verran mitä kunkin esityksen harjoittelemisen myötä oppivat. Tämä saattaa olla myös monissa esityksissä epätasa-arvoinen kokemus, roolien usein ollessa eri painotteisia. Päähenkilön esittäjä saattaa päästä haastamaan itseään pitkissä monologeissa, tai hienoissa koreografioissa, sivuosan esittäjän oppiessa lähinnä pohtimaan kuinka rakentaa rooliaan ilman minkäänlaisia apuja. Tarkoitukseni ei ole tehdä vastakkainasettelua opettajan ja ohjaajan välillä, vaan kuvailen toimenkuvien merkitystä harrastajan näkökulmasta. Kumpaakin tarvitaan, mutta mielestäni kaikkeen harrastusteatteritoimintaan pitäisi oletusarvoisesti kuulua opettaminen, jotta varmistutaan teatterin harrastamisen säilyminen mielekkäänä ja laadukkaana tekijöilleen.

Tämä opinnäyte sisältää tämänhetkisen näkemykseni teatteriopettajuudesta, ja kuten olen historiastani huomannut mikään ei ole varmempaa kuin muutos. Teatteriopettajan arvioidessa jatkuvasti omaa tietoaan, ja punnitessaan opetettavaksi merkitykselliseksi kokemiaan asioita, tulee hänen pitää huoli myös oman ammattitaitonsa punnitsemisesta. Maailma on jatkuvassa, kiihtyvässä muutoksessa. Tästä syystä koen, että varsinkin esittävän, ihmiskontaktiin perustuvan taiteen merkitys, tulee olemaan tulevaisuudessa yhä tärkeämmässä roolissa kohdatessamme tulevan historian haasteita. Harrastusmotiiveista voidaan oppia, että ihminen ei ole maailman polarisoitumisesta huolimatta toiselle susi. Toisten kohtaaminen on inhimillinen tarve, ja teatteri on sen toteutumiseen oiva paikka.

LÄHTEET:

Alhanen, Kai. *John Deweyn Kokemusfilosofia*. Gaudeamus, 2013.

Boal, Augusto, ja Adrian Jackson. *The Rainbow of Desire: The Boal Method of Theatre and Therapy*. London: Routledge, 1995.

Foster, Raisa. *Tanssi-innostaminen: Kohti Yksilön Ja Yhteisön Hyvinvointia*. Helsinki: Books on Demand, 2015.

Freire, Paulo, Tuukka Tomperi, Juha Suoranta, ja Joel Kuortti. *Sorrettujen Pedagogiikka*. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 2016.

Lampela, Pasi, Virpi Rautsiala, Laura Malmivaara, ja Ilja Lehtinen. *Murroskausi: Kymmenen + Yhden Teatterilaisen Ajatukset Opiskelustaan Ja Työstään Sekä Nykyajastamme*. Helsinki: Ntamo, 2022.

Lehtinen, Erno, Jorma Kuusinen, ja Marja Vauras. *Kasvatuspsykologia*. 2. uud. p. Helsinki: WSOY, 2007.

Mäki, Teemu. *Taiteen Tehtävä: Esseitä*. 2. laitos. Helsinki: Parvs, 2023.

Sinivuori, Timo. *Teatteriharrastuksen Merkitys: Teatteriharrastusmotiivit Ja Taiteellinen Oppiminen Teatteriesityksen Valmistusprosessissa*. Tampere: Tampere University Press, 2002.

Tola, Pamela. *Miksi Näyttelen?* Helsinki: Ajatus, 2007.

Tolppo, Seppo. *Draamataiteen Psykohistoria*. Espoo: Europen, 2000.

Tuohimaa, Marika. "Emmanuel Levinas Ja Vastuu Toisesta." *Niin & Näin : Filosofinen Aikakauslehti* 8, no. 3 (2001): 35–39.

VERKKOLÄHTEET:

Biesta, Gert, Pentti Määttänen. Antaa taiteen opettaa : taidekasvatus Joseph Beuysin 'jälkeen'. Taideyliopisto, 2020. Haettu 29.4.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-329-192-8>

Biesta, Gert. *The Beautiful Risk of Education*. Abingdon, Oxon: Routledge, 2016.
Haettu 29.4.2024. <https://doi.org/10.4324/9781315635866>

Savonlinnan kansanopiston internet sivut. 2023. *Teatterikurssi*. Haettu 15.4.2024.
<https://www.sko.fi/teatterikurssi.html>

Tihilä, Katri. 2023. *Ystävien saaminen aikuisena voi olla vaikeaa – näillä kahdeksalla vinkillä pääset alkuun*. YLE. 24.11.2023. Haettu 23.4.2024. <https://yle.fi/a/74-20043636>

LIITTEET:

Kysely harrastusmotiiveista

Kysely harrastusmotiveista (SKO Teatterikurssi)

Kiitos kun osallistut tutkielmaani! Arvostan että luet kysymykset huolella, ja vastaat avoimiin kysymyksiin sillä laajudella kuin koet tarpeelliseksi.

Kyselyn aiheet koskevat teatteriharrastamisen motiiveja. Kyselystä saatuja vastauksia tulen käyttämään opinnäytetutkielmassani, joka käsittelee teatteriharrastuksen motiiveja ja niiden huomioimista teatteriopettajan työssä. Kurssin toteutuksen ajankohtaan, ja paikkaan, tulen viittamaan opinnäytteessäni. Tämä kysely on anonyymi.

Ville Vehmasaho
Teatteriopettajaopiskelija

Mikäli kysyttävää tai ongelmia, yhteys sähköpostitse:
ville.vehmasaho@uniarts.fi

[Kirjaudu Googleen](#), jotta voit tallentaa edistymisesi. [Lue lisää](#)

1. Ikäsi:

Oma vastauksesi

2. Kuinka moneen kurssiviikonloppuun olet osallistunut tähän mennessä?
(kyselyn luomisen aikaan 2 viikonloppua pidetty)

1

2

3

3a. Oletko harrastanut teatteria ennen tätä kurssia?

Kyllä

Ei

3b. Jos vastasit edelliseen kyllä, kerro tähän aiemmasta kokemuksestasi. Voit kertoa konkreettisesti esim. kurseista tai esityksistä joissa olet mahdollisesti ollut osallisena, tai jotain muuta mitä koet harrastamiseksi.

Oma vastauksesi

3c. (Jatkoa) Mitä olet aikaisemmissa kokemuksissa kokenut teatteriharrastuksessa kiinnostavaksi? Onko jotain mikä saanut sinut jatkamaan? Nouseeko mieleesi jotain erityisen merkityksellistä kokemusta?

Oma vastauksesi

4. Mikä sai sinut aloittamaan teatteritoiminnan? Mikäli tämä kurssi on ensikosketus, mikä sai sinut lähtemään kurssille?

Oma vastauksesi

5. Mitä odotit kurssilta?

Oma vastauksesi

6. Mikä on kurssin tärkeimmät annit sinulle tähän mennessä?

Oma vastauksesi

7. Onko jokin asia kurssissa yllättänyt? (voit miettiä esim. sisältöä, toimintaa, ryhmäläisiä, opetustyyliä, nousseita tuntemuksia...)

Oma vastauksesi

8. Mikä on mielestäsi kurssin opettajan tärkein tehtävä?

Oma vastauksesi

Seuraava

Sivu 1 / 2

Tyhjennä lomake

Älä koskaan lähetä salasanaa Google Formsin kautta.

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä. [Ilmoita väärinkäytöstä](#) - [Käyttöehdot](#) - [Tietosuojakäytäntö](#)

Google Forms

Kysely harrastusmotiveista (SKO Teatterikurssi)

[Kirjaudu Googleen](#), jotta voit tallentaa edistymisesi. [Lue lisää](#)

9. Seuraavassa väittämiä syistä miksi hakeuduit kurssille, tai miksi harrastat teatteria.

Vastaa jokaiseen miten omakohtaisesti koet väitteet merkittäväksi: 1 = vähän tai ei lainkaan merkittävä, 5 = merkittävin.

Haluan haastaa itseäni.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan tulla haastetuksi.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan uusia kokemuksia.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan jotain tekemistä.

1

2

3

4

5

Haluan tutustua uusiin ihmisiin.

1

2

3

4

5

Haluan tuntea itseni hyväksytyksi.

1

2

3

4

5

Haluan esiintyä.

1

2

3

4

5

Haluan vähentää esiintymiskammoani.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan ohjata.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Teatterin tekninen puoli kiinnostaa (äänet, valot yms.)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Teatterin visuaalinen puoli kiinnostaa (lavastus, puvustus yms.)

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Teatteri sisältää muita taidemuotoja

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan kehittyä esiintymisessä.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan luoda.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan jännitystä.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan päästellä höyryjä.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan oppia jotain uutta.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan oppia teatterin eri osa-alueista.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan leikkiä.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Tuttu harrastaa teatteria.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Olen pitkään halunnut kokeilla, nyt oli mahdollisuus

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Pääsen ajattelemaan jotain muuta.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Aion hakeutua teatterialalle.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Haluan kuuluisaksi.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Odotan että viihdyn muiden seurassa.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Odotan oppivani jotain mistä on hyötyä arkielämässä.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Kurssi on edullinen.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Opettaja vaikutti ammattitaitoiselta.

1	2	3	4	5
☐	☐	☐	☐	☐

Onko jotain mikä mielestäsi puuttui edellisistä vaihtoehdoista?

Oma vastauksesi

Halutessasi voit avata tähän jos jokin väitteistä tuntui erityisen osuvalta:

Oma vastauksesi

Mikäli jotain jäi tässä kyselyssä mielestäsi kysymättä, liittyen syihin ja motiiveihin teatteriharrastuksessasi, voit kirjoittaa sen tähän:

Oma vastauksesi

[Takaisin](#)

[Lähetä](#)

Sivu 2 / 2

[Tyhjennä lomake](#)

Älä koskaan lähetä salasanaa Google Formsin kautta.

Google ei ole luonut tai hyväksynyt tätä sisältöä. [Ilmoita väärinkäytöstä](#) - [Käyttöehdot](#) - [Tietosuojakäytäntö](#)

Google Forms